

LEADER OOST-GRONINGEN

Jaaroverzicht projecten

2023

Medegefinancierd door
de Europese Unie

LEADER
OOST-GRONINGEN

LEADER

Voorwoord

Na de afronding van het succesvolle LEADER programma Oost Groningen 2014-2022, is het gebied Oost-Groningen voor de periode 2023-2027 opnieuw geselecteerd als LEADER-regio voor de provincie Groningen. De afgelopen twee jaar is er door het ambtelijk team een behoorlijke voorbereiding geweest om te komen tot een nieuw programma. Een programma dat door en voor het gebied is samengesteld en waar vele stakeholders en inwoners van onze regio hun inbreng hebben gegeven. Daarnaast hebben ook onze bestaande steungroepen en de LEADER Actiegroep (LAG) het oude programma geëvalueerd en hebben aanbevelen meegegeven welke doelen en maatregelen ook voor het nieuwe programma behouden dienden te worden. Hier is begin 2023 een nieuwe Lokale OntwikkelingsStrategie (LOS) uit voort gekomen, met deels bekende thema's zoals economie en sociale cohesie, maar er wordt deze periode ook ingezet op landschap en klimaat. Het LEADER-gebied is deze nieuwe periode ook iets uitgebreid in Westelijke richting, aangezien de gemeente Midden-Groningen nu met het volledige grondgebied mee gaat doen in het programma.

We zijn erkentelijk dat veel van de leden van de steungroepen en de LAG Oost-Groningen te kennen hebben gegeven zich deze periode opnieuw in te willen zetten voor ons mooie LEADER-gebied. Ook heten we de nieuwe leden van harte welkom!

Mede door de goede samenwerking tussen onze LAG en de ambtelijke ondersteuning was het LEADER-gebied Oost-Groningen in de gelegenheid om als eerste LEADER-regio in Nederland in juli van dit jaar goedkeuring te krijgen op het nieuwe programma, waardoor we reeds in september van dit jaar de eerste nationale projecten konden beoordelen en zelfs in december ook de eerste Europese projecten.

Met enige trots presenteren wij dan ook het eerste jaarverslag van het jaar 2023 voor de LEADER-periode 2023-2027. Ondanks dat er maar twee rondes gebruikt konden worden om projecten te beoordelen toch een mooi en inspirerend overzicht van de projecten.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Met vriendelijke groet,

Henk Jan Schmaal
Voorzitter LEADER Actiegroep
en wethouder van de gemeente Veendam

Inhoudsopgave

Algemeen

Een nieuwe start	5
Namen van de leden van de stuurgroepen en de LAG	8
LEADER-gebied Oost-Groningen	9
Drie hoofdthema's	10
Projecten	11

Interviews

Mts. Dun Musselkanaal	12
<i>Jaap Dun</i>	
Dorpshuis de Wending	16
<i>Hans Smid en Hein in 't Hout</i>	
Gedenkplek Nieuwolda	20
<i>Cees Stolk</i>	
Voetbalvereniging Wedde	24
<i>Ben Becker en Henk Huls</i>	
Boomkwekerij H. Kloosterhuis	28
<i>Erik Kloosterhuis</i>	
CBS de Verbinding	32
<i>Lina Wubs en Ben Sassen</i>	
Disc Golf Stadskanaal	36
<i>Martijn Knegt</i>	
Kanovereniging De Futen	40
<i>Kees Ansing</i>	
Bouwbedrijf Iden	44
<i>Wim en Freek Iden</i>	
Indoor speelparadijs Wedderbergen	48
<i>Carine Flutters</i>	

p.32

Speel- en ontmoetingsplein basisschool
De Verbinding in Musselkanaal

Projecten

pagina:

Recreatiewoning voormalig stoomgemaal Oostwold	11
Ledverlichting voor tennisvereniging De Woldmeppers Harkstede	11
Aanleg voedselbos Bellingwolde stichting De Pelgrim Voedselbos & Boerderheij	14
Inrichting nieuw bedrijfspand en duurzaam vervoer Grodal Expeditie Zuidbroek	15
Verduurzamen clubhuis tennisvereniging De Stirum Hoogezand	15
Duurzaam recreëren op camping De Kapschuur in Stadskanaal	18
Herstel en herbestemming Sint Joriskerk Westerlee	18
Multifunctioneel gebouw bij Openluchttheater De Barkhoorn in Sellinger	19
Verduurzaming met verlichtings- en beregeningsplan vv Bato Winschoten	22
Gezellig dorpsplein met boulevard in Steendam	22
Nieuwe galerie in karakteristieke boerderij Nieuwe Pekela	23
Feestverlichting brengt sfeer in Vlagtwedde	23
Verduurzaming tennispark Muntendam	26
Promotie- en onderhoudsmateriaal stichting Wandelen in Westerwolde	26
Burgerinitiatief overname sportcomplex en zwembad MFC De Hardenberg Finsterwolde	27
't Roege Pad, vier wandelroutes door en om 't Roegwold	30
Verbetering biodiversiteit en nieuwe natuurklas bij Beertsterplas	31
Padelbanen voor tennisvereniging STB Stadskanaal	31
Thuis van kunst genieten in Midden-Groningen	34
Restauratie viskenij en poort in Oostwold	35
Nieuwe ledverlichting voor ijsbaan Noordbroek	35
Verduurzamen clubhuis voetbalvereniging Kwiek Hoogezand	38
Energiezuinig en toekomstbestendig maken manege De Driesporen in Onstwedde	38
Verduurzamen Museumboerderij Hermans Dijkstra Midwolda	39
Nieuw dorpshuis Kaap Steendam	42
'Ook fris op straat', doucheruimte voor dak- en thuislozen bij Leger des Heils Winschoten	43
Verbetering sport en geluid in MFA De Meet Bellingwolde	43
Voormalige Koekjesfabriek is nu Medisch Centrum Wedde	46
Nieuwe elektrische rolstoelbus zorgcentrum De Tjamme Beerta	46
LTC De Kalkwijk met de tijd mee	47

Thuis van kunst genieten, p.34

Gedenkplek Nieuwolda

Voormalige Koekjesfabriek is nu Medisch Centrum Wedde

p.46

Een nieuwe start

Het eerste jaar van het nieuwe programma in Oost-Groningen

In 2023 is het nieuwe LEADER-programma in Oost-Groningen van start gegaan. De Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) werd in 2022 door de regio opgesteld en in het begin van dit jaar beoordeeld en goedgekeurd. Meteen al heeft dit geleid tot 2 rondes van ingediende projecten in de nationale regeling en 1 in de Europese regeling.

LEADER

De werkwijze van LEADER bestaat al enkele decennia. Het is een bottom-up aanpak waarbij gebieden zelf worden uitgedaagd om een plan op te stellen om hun eigen gebied te verbeteren. Ook de uitvoering, onder meer door het toekennen van subsidies aan projecten, vindt plaats in de regio zelf. In de periode 2023-2027 is LEADER een onderdeel van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Iedere lidstaat heeft een nationaal strategisch plan (NSP) moeten indienen bij de Europese Commissie waarin staat wat voor de komende jaren het beleid is op het gebied van platteland en landbouw en hoe de beschikbare middelen over de verschillende thema's worden verdeeld. Ook LEADER heeft een plek gekregen in dit NSP. Gebieden zijn uitgenodigd om een Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) te schrijven die moest bijdragen aan de thema's brede plattelandsontwikkeling en het klimaat. In de lidstaat Nederland zijn nu 31 LEADER-gebieden geselecteerd. Dit waren in de vorige periode 20 gebieden.

De door Oost-Groningen ingediende LOS is door een selectiecomité positief beoordeeld waarna Gedeputeerde Staten van Groningen het gebied heeft ingesteld en de regeling heeft geopend.

De regio

In de periode 2023-2027 is de LEADER-regio iets groter geworden dan in eerdere periodes. De gemeente Midden-Groningen, waarvan eerder alleen het deel van de voormalige gemeente Menterwolde van toepassing was, participeert in zijn volledigheid. Net als de gemeentes Pekela, Veendam, Stadskanaal, Westerwolde en Oldambt. Hiermee komt het inwonertal van de LEADER-regio net onder de 200.000 uit en bestrijkt het een groot deel van de provincie. Om deze reden is ook deze periode vastgehouden aan de werkwijze met steungroepen. De steungroepen Veenkoloniën, Westerwolde en Oldambt beoordelen de projecten eerst en leveren een advies aan de Lokale Actiegroep (LAG) die bestaat uit vertegenwoordigers van alle drie de steungroepen. Hiermee wordt over het hele gebied de lokale kennis en de verspreiding van kennis over de regeling gewaarborgd. De regio draagt ook financieel bij. Het door de EU beschikbaar gestelde bedrag van circa € 5 mln. wordt ook door de provincie bijgelegd en de 6 gemeenten stellen gezamenlijk hetzelfde bedrag beschikbaar. Hierdoor ontstaat een subsidiepot van bijna € 15 mln.

Subsidie

Initiatiefnemers uit de regio kunnen aanvragen doen voor subsidie. Dit kunnen ondernemers zijn, maatschappelijke organisaties, stichtingen, verenigingen of inwoners(groepen). Om deze mensen goed in staat te stellen om een volwaardige aanvraag in te dienen, bieden wij ondersteuning en advies bij het opstellen van een projectplan en de aanvraag. Meestal gaat dit gepaard met een gesprek op de projectlocatie. Alle ingediende aanvragen worden door de steungroepen en de LAG beoordeeld. Hierbij wordt gekeken naar de mate van bijdrage aan de doelstellingen van de LOS en naar vooraf vastgestelde selectiecriteria. De subsidie bedraagt altijd maximaal 40% van de totale kosten. De overige 60% moet door de initiatiefnemer zelf worden bekostigd of geworven, bijvoorbeeld met de inzet van andere subsidiemiddelen en/of particuliere fondsen. Kleinere initiatieven worden bediend uit de zogeheten nationale regeling. Deze is enkel gevuld met geld van de provincie en de gemeenten. Hieruit kunnen bijdragen tot maximaal € 25.000,- worden gevraagd. Met uitzondering van projecten waarbij publieksvoorzieningen worden verduurzaamd. Gezien de verwachte grote hoeveelheid van dit type van projecten, is dit gelimiteerd tot een bijdrage van € 15.000,-. Grotere projecten kunnen Europese subsidie aanvragen. Bij aanvragen van € 25.000,- tot en met € 124.998,- bestaat de bijdrage voor de helft uit geld van de EU en de andere helft van de provincie en de gemeenten. Aanvragen uit de nationale regeling worden subsidietechnisch en administratief afgehandeld door de provincie Groningen. Voor de EU-aanvragen wordt dit gedaan door het samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

Drie thema's

De regio zet in deze periode in op drie hoofdthema's. Projecten moeten aan een van deze thema's voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen. Economie is het belangrijkste thema geworden. Hier is 50% van de middelen voor gereserveerd. Met projecten in het economische thema wil de regio de werkgelegenheid bevorderen door in te zetten op het mkb, de landbouw en het toerisme. Daarnaast is 25% van de middelen gereserveerd voor de sociale cohesie en de gezondheid. Hiermee wil de regio ontmoeting en beweging stimuleren. Tenslotte is 25% bedoeld voor de zogeheten groenblauwe architectuur: projecten die positief bijdragen aan het klimaat, landschapsherstel en de bevordering van de biodiversiteit.

Eerste jaar

Na de goedkeuring van de LOS, op advies van het selectiecomité, is de nationale regeling in de zomer van 2023 opengesteld. Hierdoor konden er twee rondes ingediende projecten worden beoordeeld. De EU-regeling kon in het najaar worden opengesteld, als eerste in Nederland. Direct werd duidelijk dat de behoefte aan ondersteuning bij de diverse projecten in Oost-Groningen onverminderd groot is.

Nationale samenwerking

Vertegenwoordigers van het LEADER-gebied Oost-Groningen willen ook in deze periode een rol spelen in de samenwerking tussen LEADER-gebieden op nationaal vlak. Het bevorderen van deze samenwerking, maar ook kennisuitwisseling en communicatie, is belegd bij de regieorganisatie GLB in Utrecht. Deze organisatie heeft zijn focus echter moeten verschuiven ten opzichte van eerdere periodes en lijkt minder capaciteit te hebben voor LEADER. Om deze reden zijn al vroegtijdig gesprekken gestart door het LEADER Netwerk Nederland (LNN), waarvan Oost-Groningen een van de dragende krachten is en een van de oprichters in 2018, om samen met de regieorganisatie te kijken naar samenwerking in wie welke taak op zich kan nemen.

Internationaal

Vanuit het LEADER Netwerk Nederland zijn de ambtelijke vertegenwoordigers van Oost-Groningen afgevaardigd in ELARD, de European LEADER Association for Rural Development. Deze organisatie, bestaande uit vertegenwoordigers van LEADER-organisaties van vrijwel alle EU-lidstaten en enkele aangrenzende, maakt zich hard voor investeringen op het platteland en op het gebruik van de LEADER-methode. Zij doen dit onder meer door ambtelijke en bestuurlijke afgevaardigden van de Europese Commissie en van het Europees Parlement van LEADER en zijn mogelijkheden op de hoogte te brengen. Ook organiseren zij conferenties op het gebied van LEADER, soms om een bepaalde boodschap onder de aandacht te brengen, soms om kennis uit te wisselen.

Zo zijn er in 2023 twee bijeenkomsten georganiseerd. In september was dit in Sigüenza, Spanje, waar een conferentie plaatsvond over de toekomst van LEADER in de periode 2027-2033. Hier was de conclusie en het advies om in te zetten op een nieuw plattelandsfonds of om in de bestaande structuurfondsen een vastgesteld percentage voor LEADER toe te passen.

Ook heeft ELARD in december een grote conferentie georganiseerd in Brussel met meer dan 700 deelnemers in de plenaire zaal van het Europees Parlement. Hierbij was ook een delegatie vanuit verschillende delen van Nederland aanwezig. Verder zet ELARD zich in om het Rural Pact kracht bij te zetten. Dit is een nieuw instrument, bedoeld om de stem van het platteland steviger in Brussel te doen weerklinken.

ELARD conferentie in Brussel met meer dan 700 deelnemers in de plenaire zaal van het Europees Parlement.

Van links naar rechts: Marianne Breedijk, Arie Moning, Jarne Heuff, Bethin Jager, Christie Groenen, René Perton, Andreas Vlasman, Marjon Verkleij, Marije Kattenwinkel, Astrid Meijerink

Namen van leden van de steungroepen en de LAG

Steungroep Oldambt

Erich Wünker wethouder gemeente Oldambt, bestuurlijke vertegenwoordiging, voorzitter

René Perton secretaris

Miranda Post-Kloosterhuis maatschappelijke vertegenwoordiging - economie (ondernemer)

Roel Loeters maatschappelijke vertegenwoordiging - landbouw

Willem Friedrich maatschappelijke vertegenwoordiging - leefbaarheid (cultuur)

Karin Sausel  -Bakker maatschappelijke vertegenwoordiging - toerisme

Erik Nap maatschappelijke vertegenwoordiging - ondernemer

Henriëtte Beukema maatschappelijke vertegenwoordiging - natuur, toerisme, welzijn

Renee Boonman maatschappelijke vertegenwoordiging - economie (ondernemer)

Margriet Buikema (notulist)

Steungroep Veenkoloniën

Henk Jan Schmaal wethouder gemeente Veendam, bestuurlijke vertegenwoordiging, voorzitter

Annemiek Hoesen wethouder gemeente Midden-Groningen, bestuurlijke vertegenwoordiging

Jaap Kuin burgemeester Pekela

René Perton secretaris

Max Bentum maatschappelijke vertegenwoordiging - leefbaarheid en economie

Aize Tolsma maatschappelijke vertegenwoordiging - leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit (dorpsbelangen)

Rowin Penning maatschappelijke vertegenwoordiging - cultuur, toerisme

Hendrik Hachmer maatschappelijke vertegenwoordiging - cultuur, toerisme

Leoni Lukens maatschappelijke vertegenwoordiging - economie

Theo van Rosmalen maatschappelijke vertegenwoordiging - landbouw

Jan Willem Bos maatschappelijke vertegenwoordiging - leefbaarheid (dorpsbelangen)

Jaap Nieboer maatschappelijke vertegenwoordiging - landbouw

Ina Bots (notulist)

Steungroep Westerwolde

Harm Jan Kuper wethouder gemeente Westerwolde, bestuurlijke vertegenwoordiging, voorzitter

Egbert Hofstra wethouder gemeente Stadskanaal, bestuurlijke vertegenwoordiging

René Perton secretaris

Jan Loots maatschappelijke vertegenwoordiging - natuur en milieu (ondernemer)

Eddy Niemeijer maatschappelijke vertegenwoordiging - economie en arbeidsmarkt

Rick Mulder maatschappelijke vertegenwoordiging - economie (ondernemer)

Harm Frits Korvemaker maatschappelijke vertegenwoordiging - leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit

Janty Heeres maatschappelijke vertegenwoordiging - landbouw en economie (ondernemer)

Margriet Nieuwenhuis maatschappelijke vertegenwoordiging - toerisme (ondernemer)

Aart de Boer maatschappelijke vertegenwoordiging - economie (ondernemer)

Ineke Nijboer (notulist)

Lokale ActieGroep (LAG)

Henk Jan Schmaal wethouder gemeente Veendam, voorzitter LAG

Harm Jan Kuper wethouder gemeente Westerwolde

Erich W  nker wethouder gemeente Oldambt

René Perton secretaris

Aize Tolsma maatschappelijk lid steungroep Veenkoloniën

Max Bentum maatschappelijk lid steungroep Veenkoloniën

Rowin Penning maatschappelijk lid steungroep Veenkoloniën

Jan Loots maatschappelijk lid steungroep Westerwolde

Margriet Nieuwenhuis maatschappelijk lid steungroep Westerwolde

Janty Heeres maatschappelijk lid steungroep Westerwolde

Miranda Post-Kloosterhuis maatschappelijk lid steungroep Oldambt

Willem Friedrich maatschappelijk lid steungroep Oldambt

Erik Nap maatschappelijk lid steungroep Oldambt

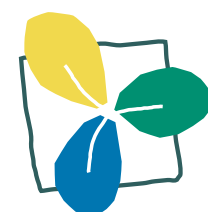
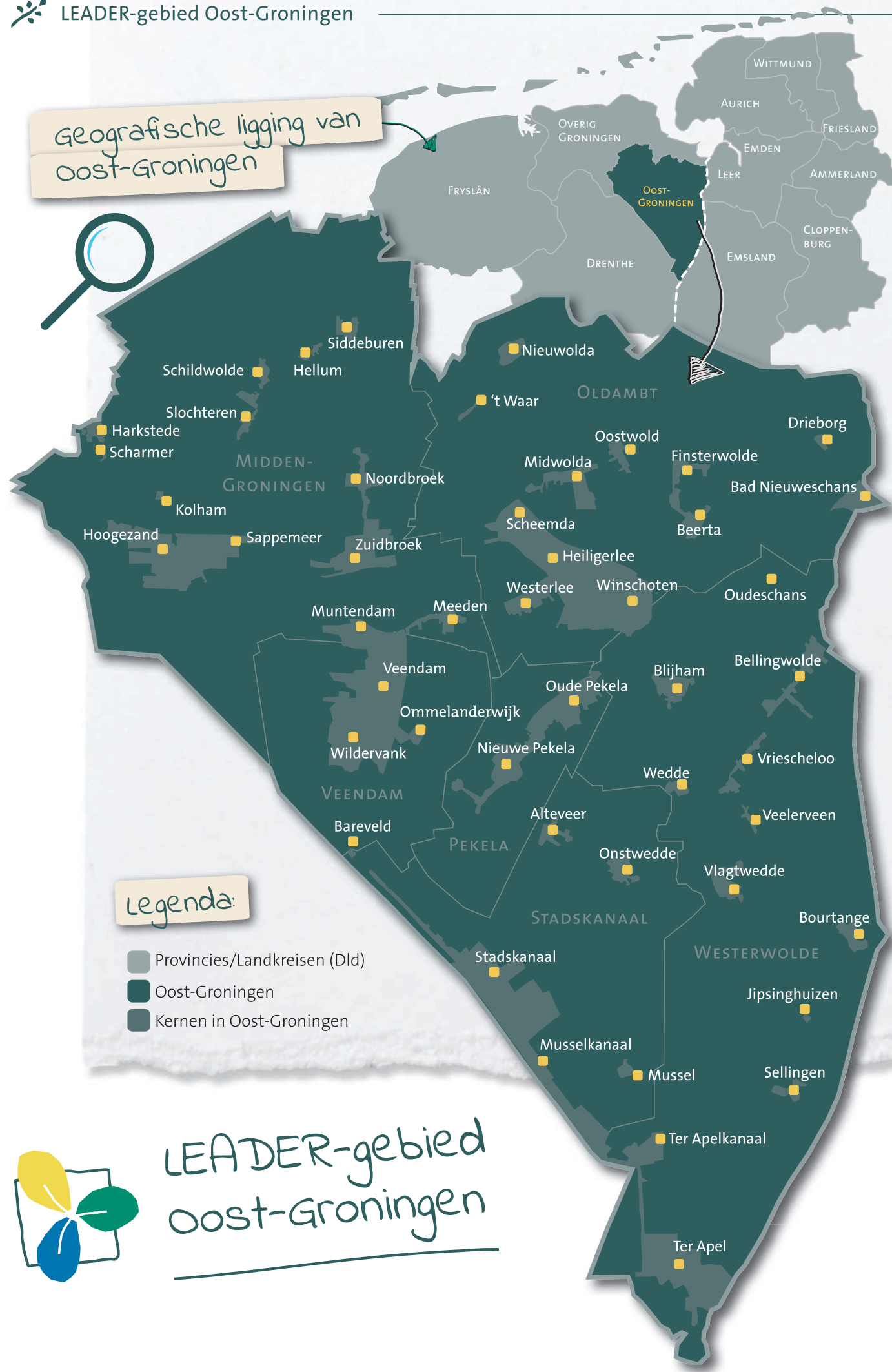
LEADER-adviseurs:

René Perton (Programmamanager)

Jarne Heuff (Projectadviseur en plaatsvervanger René)

Suzanne Lammersen (Projectadviseur)

Amber Cocrits (Programma-ondersteuner)

LEADER-gebied
oost-Groningen

Drie hoofdthema's

Er zijn drie hoofdthema's geformuleerd voor deze LEADER-periode. De LAG heeft een voorkeur voor projecten die onder meerdere thema's vallen. Hieronder lichten we de drie thema's kort toe.

Economie, landbouw en toerisme

Net als in de vorige periode ligt het zwaartepunt van LEADER bij dit thema. Het versterken van de economische en toeristische bedrijvigheid en het verbreden van de landbouwactiviteiten levert namelijk meteen zichtbare en concrete resultaten op. Het zorgt voor werkgelegenheid, genereert omzet, komt ten goede aan de leefbaarheid en behoud van voorzieningen en kan allerlei andere ontwikkelingen in gang zetten of stimuleren.

In de landbouw richten steeds meer ondernemers zich op verbredingsactiviteiten zoals de verkoop van groente, fruit, zuivel, of streekproducten, rechtstreeks aan de klant. Of ze generen extra inkomsten door een B&B of minicamping te openen. Ook natuurinclusieve landbouw, biologische teelt, voedselcoöperaties en voedselbossen mogen zich verheugen in een toenemende belangstelling.

- De doorontwikkeling en/of het behoud van het MKB, gericht op omzetgroei, innovatie en werkgelegenheid
- Het behouden en versterken van levendige dorpscentra en kernwinkergebieden
- Het creëren van een nieuw of extra verdienmodel voor landbouwers
- Verbetering van de toeristische infrastructuur met als doel om dit een stevige positie in de plattelands-economie te geven

Sociale cohesie en gezondheid (incl. zorg en sport)

De leefbaarheid in de dorpen staat in toenemende mate onder druk. De trek naar de grotere kernen blijft toenemen, waardoor voorzieningen in de kleinere dorpen verdwijnen. Bewoners van kleine kernen zijn steeds meer op zichzelf en elkaar aangewezen. Ze hebben elkaar steeds meer nodig. Door de groei van de groep 65-plussers, in combinatie met een groeiende groep mensen met gezondheidsproblemen, zal de vraag naar zorg toenemen. Tegelijkertijd is echter de verwachting dat in hetzelfde tijdsbestek het aantal zorgverleners en potentiële mantelzorgers in het gebied zal afnemen. Initiatieven waarbij zorgbehoeftige inwoners kunnen rekenen op hun buurtgenoten (Noaberschap), of waarbij formele en informele zorg de handen ineen slaan, juichen wij vanuit LEADER dan ook toe.

- Versterken van de sociale cohesie en stimuleren van dorps- en wijkinitiatieven
- Versterking van de ruimtelijke kwaliteit
- Ondersteuning van sport- en beweegmogelijkheden ter bevordering van een gezonde leefstijl

Klimaat, duurzaamheid en landschap

Het klimaat is de laatste jaren duidelijk aan het veranderen. Minder koude winters, warmere zomers met hittegolven en af en toe zelfs tropische temperaturen. Perioden met hevige regenval en wateroverlast, maar ook lange perioden van droogte met juist een groot tekort aan water. Ook Oost-Groningen zet in op duurzame investeringen om dit mooie gebied leefbaar te houden, om er prettig te kunnen wonen, werken, recreëren en genieten van de natuur.

Dat vraagt om creativiteit, innovatie, en zeer uiteenlopende maatregelen. Hierbij valt te denken aan het verduurzamen van bedrijven, opslag van regenwater, de transitie van de landbouw en het landelijk gebied, vergroten van de biodiversiteit en het versterken van landschapselementen.

- Verbetering van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving/openbare ruimte
- Verduurzaming van publiekvoorzieningen
- Versterking van de landschappelijke kwaliteit en de biodiversiteit van dorpen, wijken en het landelijk gebied

Recreatiewoning voormalig stoomgemaal Oostwold

Totale kosten: € 72.049,45
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Iedereen kan straks op vakantie in een markant Rijksmonument met uitzicht over het Oldambtmeer. Twee ondernemende broers uit dit dorp willen het vervallen voormalig stoomgemaal in Oostwold in authentieke stijl restaureren en inrichten als energieneutrale recreatiewoning. Ook is het de bedoeling om het bijbehorende terrein, dat nu nog bestaat uit grasland, op te hogen en in te richten met een schuur, windscherm, terras en beplanting. Met deze innovatieve nieuwe functie komen er inkomsten binnen die bijdragen aan behoud van dit beeldbepalende erfgoed.

Behoud en restauratie van dit monumentale stoomgemaal vergroot de hoeveelheid overnachtingsmogelijkheden rond het Oldambtmeer. Ook levert dit blijvende werkgelegenheid op. Zo is er structureel onderhoudswerk voor een lokale hovenier, zijn voor jaarlijks onderhoud vakmensen uit de regio nodig en voeren gespecialiseerde bedrijven onder meer de schoonmaak en marketing uit. Zo geeft dit project onder meer het toerisme, openbare ruimte en de lokale economie een impuls.

Locatie: Oostwold

Ledverlichting voor tennisvereniging De Woldmeppers Harkstede

De verlichting van de vier tennisbanen van tennisvereniging De Woldmeppers in Harkstede was twintig jaar oud. De oude halogeenlampen dateren nog uit een tijd dat er van energiezuinige verlichting geen sprake was. Daardoor drukken de kosten van de baanverlichting zwaar op de begroting van de tennisvereniging. Bovendien is energievervlindende verlichting slecht voor het milieu. De tennisclub besloot daarom uit overwegingen van kostenbesparing en duurzaamheid om over te gaan op ledverlichting.

De Woldmeppers is de tennisvereniging voor Harkstede en omgeving. De leden kunnen er

vrij tennissen, deelnemen aan de drukbezochte wekelijkse toss-avond en tennises krijgen. De vereniging neemt met verschillende teams deel aan de regionale KNLTB-competitie. Op donderdagochtend spelen er twee damesteams, op zaterdag twee herenteams, twee damesteams en een gemengd team. Op zondag speelt er een herenteam landelijke competitie.

Totale kosten: € 29.384,67
LEADER gemeenten: € 5876,94
LEADER provincie: € 5876,94

Locatie: Harkstede

Interview

Ervaringen delen en van elkaar leren voor toekomstbestendige landbouw

De landbouw wordt niet vanzelf toekomstbestendig. Biologisch boeren gebeurt niet volgens in beton gegoten technieken. Het is een creatief proces van spelen met de natuur, gebruik maken van natuurwetten om verder te optimaliseren. Voor wie dit rendabel wil maken, is lange adem vereist evenals innovatief denken, bereidheid om te blijven proberen, veranderen, ontwikkelen en leren van ervaringen. Akkerbouwer Jaap Dun uit Musselkanaal is zo'n pionier. Om zijn ervaringen te delen met onder meer collega's en boeren in opleiding bouwt Dun in zijn boerderij een ruimte voor agrarische educatie.

Jaap Dun
Maatschap Dun Musselkanaal

Maatschap Dun is door het ministerie van LNV aangewezen als demobedrijf. Daarmee is het één van de slechts enkele akkerbouwbedrijven in Nederland. De jonge akkerbouwer is dan ook een voorloper in het werken aan biologische en toekomstbestendige landbouw. Hij reisde naar landen over de hele wereld om verschillende teeltwijzen te zien en met boeren te praten. Van schier onmetelijke graanvelden in de VS tot akkers niet veel groter dan tuintjes in India, Dun liet zich inspireren.

“Het waren geweldige voorbeelden van hoe het wel of juist helemaal niet moet, een geweldige bron van informatie voor het maken van onze eigen keuzes”, zegt hij. Zo liet hij zich inspireren door permacultuur. Om het machinaal bewerkbaar te houden, ging hij aan de slag met strokenteelt: “Grootschalige monocultuur geeft ziekten en plagen ruimte. Wil je boeren zonder gewasbeschermingsmiddelen, dan zijn stroken met verschillende gewassen natuurlijke barrières tegen beestjes en plantenziekten. Ook voorkom je op natuurlijke wijze verstuiving. Dun boert inmiddels zes jaar voor een deel biologisch. Naast de reguliere teelt van aardappelen, suikerbieten en graan verbouwt hij op biologische wijze grasklaver, voederbieten, spierziebonen, waspeen, boekweit,

kruiden en maïs. “Biologisch betekent dat je alleen mechanische middelen gebruikt tegen bijvoorbeeld onkruid”, vertelt hij. “Dat moet uiterst nauwkeurig, daarvoor hebben wij bijvoorbeeld een techniek waarbij wij tijdens het machinaal schoffelen GPS combineren met camerabeelden, voor uiterste precisie.”

Als demobedrijf deelt Dun kennis en ervaringen met onder meer collega-akkerbouwers en leerlingen in het agrarisch onderwijs. Dit gebeurde tot nu toe in een hoek van de boerenschuur, waar voor de gelegenheid stoelen en tafels werden geplaatst. “In de winter is het er koud en de rest van het jaar wordt er volop gewerkt, is het er stoffig en kost het veel van onze toch al schaarse tijd om de boel elke keer netjes in te richten, dat was niet bijzonder werkbaar”, vertelt Dun. “Daarom zijn wij blij met de steun van LEADER om op een zolder in de schuur een representatieve, verwarmde educatieve ruimte met een eigen, nette toiletvoorziening te kunnen bouwen. Hier kunnen groepen terecht voor lezingen, presentaties en lessen. Daarnaast kan deze ruimte dienen als een plek waar we met boeren bij elkaar kunnen komen om ervaringen te delen. Dat kan ontwikkelingen versnellen.”

Ontvangstruimte voor boerderij-educatie Mts. Dun Musselkanaal

Het traditioneel Veenkoloniale bouwplan van akkerbouwbedrijf Mts. Dun in Musselkanaal maakte de laatste jaren plaats voor deels biologische teelt. Dit is één van de manieren waarop dit innovatieve boerenbedrijf meewerkt aan de ontwikkeling van een gezonde toekomst voor de agrarische sector. Zo doorliep Dun een scholarshiptraject om de mogelijkheden van permacultuur te onderzoeken.

Deze vernieuwende maatschap kreeg van het ministerie van LNV zelfs het predicaat “demonstratiebedrijf op het gebied van de landbouw van de toekomst”, voor experimenten en

pilotprojecten met onder meer energie, machines en teeltwijzen zoals strokenteelt. Daarmee trekt Mts. Dun veel belangstellenden, zoals boeren, maatschappelijke organisaties en scholen. Gasten werden lang ontvangen in een grote loods. Deze is echter ongeschikt voor educatie, voorlichting en informatieverstrekking omdat de ruimte in drukke tijden in gebruik is voor agrarische doeleinden en bovendien niet te isoleren en verwarmen is. Daarom bouwt het demonstratiebedrijf in de genoemde loods een nette, warme, goed geïsoleerde en veilige ruimte voor boerderij-educatie.

'Eén van de slechts enkele akkerbouwbedrijven die door het ministerie van LNV zijn aangewezen als demobedrijf'

Totale kosten: € 75.370,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Musselkanaal

Aanleg voedselbos Bellingwolde stichting De Pelgrim voedselBos & BoerderHeij

Op een halve hectare grond in Bellingwolde, dat vele jaren in gebruik was als weiland, wordt nu een voedselbos aangelegd: een heerlijk, vruchtbaar bos waar mens en dier genieten van alles wat er te zien, te beleven en te proeven is. Een plek waar mensen tot rust komen en ontdekkingen doen. Een bos vol smaken, geuren en kleuren waar mensen kunnen oogsten en leren over biologisch eten en waar de biodiversiteit toeneemt. Een bos ook dat bijdraagt aan consumptie van lokaal geteelde producten, onder meer door het houden van plukdagen.

Stichting De Pelgrim VoedselBos & BoerderHeij leggen het

voedselbos aan op basis van een professioneel ontwerp. Dat staat er niet van vandaag op morgen. De eerste hagen en bomen zijn geplant, poelen gegraven en paden aangelegd. De volgende stap is de aanplant van biologisch geteelde fruit- en notenbomen en -struiken plus planten in de onderlaag.

Totale kosten: € 14.321,00
LEADER gemeenten: € 2.864,20
LEADER provincie: € 2.864,20

Locatie:
Bellingwolde

Inrichting nieuw bedrijfspand en duurzaam vervoer Grodal Expeditie Zuidbroek

Totale kosten: € 125.517,12
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Grodal Expeditie betreft een nieuw pand op bedrijventerrein De Gouden Driehoek in Zuidbroek. Het bedrijf biedt oplossingen voor nationaal en internationaal transport van goederen over de weg, water, spoor en door de lucht. Ook multimodale expeditie, douane-afhandeling en warehousing behoren tot de diensten waarvoor bedrijven bij Grodal terecht kunnen.

Grodal Expeditie wil de marktpositie behouden en versterken. Daarvoor is groei nodig in het aanbod van diensten om klanten zorgen uit handen te nemen. Zo gaat Grodal klanten ondersteunen bij het onderzoeken

van de mogelijkheden om de hele logistieke keten duurzamer en efficiënter in te richten. Het is onder meer de bedoeling om goederen die vervoerd worden naar het Noorden bij de nieuwe locatie van Grodal te lossen en bij verder vervoer zo mogelijk te combineren met andere partijen. Voor verdere groei van de onderneming bood de locatie in Veendam onvoldoende mogelijkheden. Bij inrichting en aanschaf van nieuwe vervoermiddelen kiest Grodal voor duurzame alternatieven, inclusief zonnepanelen voor groene elektriciteit.

Locatie:
Zuidbroek

verduurzamen clubhuis tennisvereniging De Stirum Hoogezand

Voor het verwarmen van het clubgebouw met kantine, keuken en kleedkamers vervangt tennisvereniging De Stirum in Hoogezand de gasgestookte CV-installatie door een drietal warmtepompen. Om daarmee te kunnen verwarmen, wordt het gebouw volledig voorzien van vloerverwarming. Hiermee bespaart de club op jaarbasis zo'n achtduizend kuub gas. Na de verduurzaming maakt De Stirum geen gebruik meer van fossiele brandstoffen, waarmee de club verantwoordelijkheid neemt in het bijdragen aan een beter leefmilieu.

De Stirum is een bloeiende tennisvereniging met zo'n 360

leden. Naast de buitenbanen beschikt de tennisclub ook over een eigen tennishal met drie banen. Deze hal wil De Stirum uitbreiden met twee padelbanen. Om te besparen op energie is de hal enkele jaren geleden al voorzien van led-verlichting. Ook zijn er 150 zonnepanelen op het dak gelegd. In de toekomst wil de club verder verduurzamen door ook de buitenbanen te voorzien van ledverlichting.

Totale kosten: € 118.528,00
LEADER gemeenten: € 7.500,00
LEADER provincie: € 7.500,00

Locatie:
Hoogezand

Interview

'Dorpshuis De Wending is één van de weinige overgebleven voorzieningen die inwoners nog bindt'

Dorpshuis De Wending in Zuidwending bruist van de activiteiten. Er zijn veel verenigingen actief en activiteiten worden uitstekend bezocht. Het dorps huis is van cruciaal belang voor de sociale samenhang in het lintdorp tussen Veendam en Pekela, waar de school en winkels al lang geleden de deuren sloten. "Dorpshuis De Wending is één van de weinige overgebleven voorziening die de inwoners van Zuidwending nog bindt", zegt voorzitter Hein in 't Hout van stichting Dorpshuis De Wending.

Hans Smid en Hein in 't Hout
Bestuursleden dorps huis De Wending

Waar voorzieningen verdwenen, is het verenigingsleven in dorp verrassend rijk. Alle activiteiten zijn in trek, de publieke belangstelling is groot. Van de ongeveer driehonderd inwoners van het dorp zijn er maar liefst zo'n zestig als vrijwilliger betrokken bij De Wending. In het dorps huis spelen maar liefst twee dartclubs hun wedstrijden. Verder zijn er een biljartvereniging en toneelvereniging, wordt er gesjoeld en geklaverjast en is er maandelijks een praatcafé en een kinderdisco. Ook landbouwvereniging Veendam en Ommelanden vergadert er regelmatig. Dorps huis De Wending biedt ruimte voor vergaderingen, feesten, bijeenkomsten en als oefenruimte voor enkele lokale bands. Voor de concerten die er regelmatig plaatsvinden is de belangstelling altijd groot.

Het is alweer meer dan vijftig jaar geleden dat de stichting het gebouw van de gesloten openbare basisschool kocht van de gemeente Veendam om hierin een dorps huis te huisvesten. "Na ruim een halve eeuw begon de zaalruimte allerlei mankementen te vertonen. Bovendien voldoet de isolatie van het oude gebouw niet aan de eisen van deze tijd, zo is het gebouw voorzien van een steens buitenmuur", vertelt penningmeester Hans Smid. "Om de sterk gestegen energiekosten enigszins te drukken hebben we zelf al een aantal ramen dichtgetimmerd. Maar dat was

een lapmiddel, er moest echt hoognodig een grote renovatie plaatsvinden." Die renovatie betreft met name de grote zaal. Want de bar aan de voorzijde met daarboven de vergaderzaal en opslagruimte zijn nieuwer en beter geïsoleerd. Toen de energieprijzen enkele jaren geleden door het plafond gingen, realiseerde het stichtingsbestuur zich dat het vijf voor twaalf was voor renovatie van het dorps huis. "We hadden gelukkig nog een vast energiecontract. Maar er moest wel wat gebeuren om toekomstbestendig te worden. Helemaal omdat we in coronatijd hebben ervaren hoe kwetsbaar je bent als je voor een groot deel afhankelijk bent van horeca-inkomsten. Onze financiële basis was gelukkig gezond, maar we teerden behoorlijk in. De investering in duurzaamheid is noodzaak voor onze toekomst, de LEADER-bijdrage maakt deze mede mogelijk."

Binnenkort begint de renovatie. Er komt een goed ventilatiesysteem met warmteterugwinning, de gasketel wordt vervangen door warmtepompen, de buitenwand wordt geïsoleerd met sandwichpanelen en er komen extra zonnepanelen bij. Ook wordt de gevel van de bar voorzien van isolatieglas. Verder krijgt het dorps huis een invalidentoilet en als kers op de taart wordt de gedateerde aankleding van de grote zaal gemoderniseerd. Smid: "Zo is dorps huis De Wending straks klaar voor de toekomst."

Meer mogelijkheden en minder energieverbruik dorps huis De Wending Zuidwending

Dorpshuis De Wending is een aangename en gezellige ontmoetingsplaats voor mensen van alle leeftijden uit Zuidwending en omgeving. Verenigingen houden er hun activiteiten en er zijn voorstellingen, optredens, vergaderingen, concerten en feesten zoals jubilea en bruiloften. Ook is er maandelijks een proatcafé en zijn er regelmatig bingo-avonden.

Om dit alles ook in de toekomst te kunnen blijven faciliteren, wordt het verouderde dorps huis gerenoveerd en verduurzaamd. De gedateerde grote zaal krijgt een

modern interieur en een nieuwe bar. Ook komt er een invalidentoilet zodat het dorps huis voor iedereen toegankelijk is. Verder is er betere ventilatie geïnstalleerd voor een gezond binnenklimaat. Door het treffen van energiebesparende maatregelen bespaart het dorps huis flink op kosten. Het gebouw is verduurzaamd door de buitenmuren, vloer en het plafond aanzienlijk beter te isoleren. Verder zijn er zonnepanelen, een warmteterugwinningssysteem, een warmtepomp, ledverlichting en isolatieglas in de voorpui geplaatst.

'van de ongeveer driehonderd inwoners van het dorp zijn er maar liefst zo'n zestig als vrijwilliger betrokken bij De Wending'

Totale kosten: € 285.000,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Zuidwending

Duurzaam recreëren op camping De Kapschuur in Stadskanaal

Kamperen op een plek die de natuur dichterbij brengt, maar wel in een comfortabele en luxe leefomgeving. Dat kan in het nieuwe tiny house op camping De Kapschuur in Stadskanaal. Met volop daglicht en frisse lucht en met uitzicht op groen, kamperen de gasten in dit tiny house gemaakt van natuurlijke materialen: stijl en comfort in optimale harmonie. Het is de bedoeling om het aantal tiny houses op camping De Kapschuur in de toekomst verder uit te breiden om te blijven voldoen aan de wensen van hedendaagse recreanten.

De bouw van het tiny house maakt deel uit van de verduurzaming van de camping, die in 2009 opende.

De camping met kampeerplekken, een groepskampeerterrein, trekkershutten, een wijnvat, twee halfronde huisjes en drie B&B-kamers is inmiddels volledig gasloos en grotendeels zelfvoorzienend in energievoorziening. De natuur is op De Kapschuur de belangrijkste bron van inspiratie.

Totale kosten: € 81.812,50

LEADER gemeenten: € 12.500,00

LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Stadskanaal

Herstel en herbestemming Sint Joriskerk westerlee

Totale kosten: € 384.100

LEADER EU: € 62.499

LEADER gemeenten: € 31.249,50

LEADER provincie: € 31.249,50

In de monumentale Sint Joriskerk in Westerlee uit 1776 vinden sinds 2007 geen kerkdiensten meer plaats. Om verval te voorkomen en het karakteristiek godshuis te behouden, stelt de speciaal voor dit doel in het leven geroepen stichting Sint Joriskerk Westerlee de kerk beschikbaar als ruimte voor het houden van onder meer bruiloften, uitvaarten, concerten, filmvertoningen, voorstellingen, evenementen en conferenties. Dit gebeurt met behoud van het P. van Oeckelen-orgel uit 1873, de preekstoel in Lodewijk XVI stijl uit het eind van de 18e eeuw, het slagklokje uit 1784 en de torenklok uit 1947.

De stichting opereert onder meer op de bijdragen van 250 donateurs en de inzet van een grote groep vrijwilligers. De stichting renoveerde het casco, dak en de orgelgalerij en gaat de toren laten restaureren. Ook moeten er voor het houden van de genoemde activiteiten de toiletten, keukens, het interieur en de beeld- en geluidsinstallatie worden gerenoveerd.

Locatie:

Westerlee

Multifunctioneel gebouw bij openlucht- theater De Barkhoorn in Sellingen

Openluchttheater De Barkhoorn is een bijzonder podium, dat verscholen ligt in het groen van de Sellingerbossen. Al sinds 1970 speelt de gelijknamige toneelgroep er elke zomer diverse keren de jaarlijkse productie. Daarnaast draagt het theater bij aan het culturele leven van Westerwolde door lokale en regionale artiesten en gezelschappen een podium te bieden. Openluchttheater De Barkhoorn trekt jaarlijks vele honderden bezoekers, de 150 beschikbare plaatsen zijn regelmatig uitverkocht. Het theater draait op de inzet van vrijwilligers.

Het clubgebouwtje van Openluchttheater De Barkhoorn is oud en aftands. Vrijwilligers timmeren jaarlijks wat planken

op de gaten om de boel dicht te houden. Daarom bouwt Stichting Openluchttheater de Barkhoorn er ter vervanging een nieuwe multifunctionele ruimte. Hier kan de toneelgroep vergaderen, repeteren en spullen opslaan. Tijdens optredens is er ruimte waar de artiesten en vrijwilligers kunnen voorbereiden en pauzeren. Het nieuwe gebouw wordt komend theaterseizoen in gebruik genomen.

Totale kosten: € 49.432,00

LEADER gemeenten: € 9.886,50

LEADER provincie: € 9.886,50

Locatie:

Sellingen

Interview

Het verhaal van een gewoon Gronings dorp in oorlogstijd

Nieuwolda behoorde tot het laatste stukje van Nederland dat in 1945 werd bevrijd. Het dorp lag in de vuurlinie en moest zelfs twee weken volledig evacueren. In de oorlogsjaren daarvoor was het een dorp zoals vele anderen, met onderduikers, gedeporteerden, NSB'ers en verzetsstrijders. Oud-journalist en Nieuwolder Cees Stolk tekende de verhalen op in het boek *Dorp in Oorlogstijd*. Ook maakt hij zich als voorzitter van stichting Oorlogsverhalen sterk voor restauratie van een schuilkelder en de bouw van een informatiecentrum over dit onderwerp: "Iedereen kent de grote verhalen uit de oorlog, wij willen juist het alledaagse laten zien."

Cees Stolk
Stichting Oorlogsverhalen Nieuwolda

De bunker staat in de tuin van de burens Bellinga. "Het is - op een paar kogelgaten in muren na - het enige relikwie in Nieuwolda dat zichtbaar herinnert aan de oorlog", vertelt Stolk terwijl hij de bunker toont. Het betonnen bouwwerk waarin een man of zes konden schuilen tegen bombardementen in de oorlog heeft de tand des tijds wonderwel doorstaan, maar moet voor openstelling wel gerenoveerd worden.

De familie Bellinga werkt mee aan het opknappen van de bunker en stelt ruimte beschikbaar voor de bouw van een informatiecentrum. De bedoeling is dat er een replica van een deel van een barak verrijst, waar een permanente tentoonstelling over Nieuwolda in oorlogstijd wordt ingericht. "Daar willen we laten zien wat er in de oorlog nou eigenlijk gebeurde in een doorsnee dorp", vertelt Stolk. "Het wordt een plek waar je schoolkinderen bij dit onderwerp kunt betrekken en voor lezingen, presentaties en een rol bij de jaarlijkse 4-5 mei herdenking. We vinden het belangrijk om het alledaagse verhaal levend te houden, om je te blijven realiseren dat vrede en veiligheid allesbehalve vanzelfsprekend zijn." Het journalistenbloed kruipt vele jaren na zijn pensionering nog steeds waar het niet gaan kan. De voormalige chef Oost-Groningen van Winschoter Courant en Groninger Dagblad dook in de verhalen over de evacuatie van het hele dorp, een neergestort

vliegtuig en de strijd bij de brug. Hij sprak met de kinderen van een doodgeschoten verzetsstrijder en de kleindochter van een afgevoerde jood, las het handgeschreven schrift met oorlogsherinneringen van Grimmenga en het dagboek dat Trijntje Boven bijhield over de vlucht van zestien mensen die twee weken duurde. "Nieuwolda lag op de vluchtroute van Engelse bommenwerpers richting het Ruhrgebied, er viel soms per ongeluk een bom uit de lucht. Mensen leefden continu in angst", vertelt Stolk. Het wroeten in het verleden leverde heel wat aandenkens op. En ook na het verschijnen bleven mensen hem benaderen met herinneringen.

Het boek, de bunker en het informatiecentrum, waarvan de inrichting mede dankzij LEADER tot stand komt, vormen een drie-eenheid binnen stichting Oorlogsverhalen. Daar komt binnenkort een vierde herinnering bij. Stolk: "In de gemeente Oldambt zijn 26 straten vernoemd naar verzetsstrijders. Die straten kregen inmiddels allemaal een nieuw naambord met duiding van de betekenis van de naam. Stolk legt bovendien de laatste hand aan een boek waarin de 26 verhalen van deze oorlogshelden worden verteld. Van nabestaanden van één van hen - H.R. Remmers - kreeg ik een kartonnen bonbondoosje vol brieven uit gevangenschap. Zeer waardevol materiaal dat de verhalen wel heel dichtbij brengt."

Gedenkplek, informatiecentrum en bunker 2e wereldoorlog Nieuwolda

Van de ingrijpende gevolgen van de Tweede Wereldoorlog in Nieuwolda is niet zo veel meer te zien. Er is een oorlogsgraf, er ligt een stolpersteine en verscholen in een bosrand tussen de boerderij De Blinke en de oude woning van burgemeester Waalkens ligt een unieke schuilkelder. Stichting Oorlogsverhalen Nieuwolda wil die bunker voor het voetlicht brengen, restaureren en inrichten als gedenkplaats en bezienswaardigheid. Ook wil de stichting een replica van een barak uit WOII bouwen en inrichten als informatiecentrum.

Dit centrum houdt de verhalen over de geschiedenis van Nieuwolda en andere Groninger

dorpen in de oorlog levend. Ook moeten er evenementen plaatsvinden zoals toneel- en muziekvoorstellingen en lezingen. Het kan worden opgenomen in fiets- en wandelroutes en de lokale Battlefield Tour en bij rondleidingen van toeristen door het dorp en omgeving. Ook kunnen het centrum en de bunkeren een rol spelen in de jaarlijkse herdenkingen op 4 en 5 mei en bij educatie en voorlichting.

Totale kosten: € 84.677,00

LEADER gemeenten: € 12.500,00

LEADER provincie: € 12.500,00

'Iedereen kent de grote verhalen uit de oorlog, wij willen juist het alledaagse laten zien'

Locatie:

Nieuwolda

verduurzaming met verlichtings- en beregeningsplan vv Bato winschoten

Totale kosten: € 107.591,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Voetbalvereniging Bato in Winschoten heeft behoefte aan een extra trainingsveld in de wintermaanden. Daarvoor breidt de club het aantal lichtmasten uit met zes stuks. Een beregeningsinstallatie draagt bij aan beter onderhoud van de velden. Om financieel gezond te blijven, moeten bovendien de kosten omlaag. De torenhoge energierekening slaat een groot gat in de begroting. Daarom wil de club volledig energieneutraal zijn door middel van onder meer zonnepanelen en ledverlichting.

Bato is een bloeiende vereniging. Het ledenaantal groeit, de club heeft veel sponsors en vrijwilligers

en de leden tonen zich betrokken bij hun club. De club speelt een belangrijke maatschappelijke rol. Zo is er een samenwerking met een school voor moeilijk lerende kinderen. Zij helpen mee bij het onderhoud. Daarnaast is Bato er ook voor mensen die niet (meer) kunnen voetballen. Zij kunnen uiteraard supporter zijn maar daarnaast ook deelnemen aan bijvoorbeeld bingo-, klaverjas- en dobbelavonden.

Locatie:
Winschoten

Nieuwe galerie in karakteristieke boerderij Nieuwe Pekela

Een karakteristieke, veenkoloniale boerderij in Nieuwe Pekela krijgt een nieuwe bestemming als galerie. De honderdvijftig vierkante meter ingericht met een permanente tentoonstelling van eigenaresse en kunstenares Rolien Schrik. Daarnaast is er ruimte voor wissel Exposities van andere kunstenaars. Dit is de eerste galerie in de gemeente Pekela en omgeving.

De galerie in de ruim 120 jaar oude boerderij verbetert het culturele en recreatieve aanbod van het dorp en omgeving. Dit bevordert de toeristische aantrekkingskracht van dit veenkoloniale lintdorp met zijn rijke historie, met

onder meer de ontginning van het veen, sigarenfabrieken en strokartonindustrie. De galerie wordt een aanvulling op het culturele en recreatieve aanbod voor onder meer vaarrecreanten, campers, wandelaars en fietsers die het dorp bezoeken. Bij de verbouwing tot galerie gaat het treffen van vele energiebesparende maatregelen hand-in-hand met behoud van de authentieke uitstraling van de boerderij. Zo blijft de kenmerkende gebintenconstructie intact.

Totale kosten: € 57.120,00
LEADER gemeenten: € 11.424,00
LEADER provincie: € 11.424,00

Locatie:
Nieuwe Pekela

Gezellig dorpsplein met boulevard in Steendam

Een gezellig dorpsplein aan de boorden van het Schildmeer met bankjes, sfeerverlichting en veel groen in de vorm van borders, bomen en struiken. Een autovrije pleisterplaats om elkaar in ongedwongen sfeer te ontmoeten, een praatje te maken, om te spelen en te sporten of lekker tijdens het wandelen of fietsen even te picknicken. Dat is het nieuwe, gezellige dorpsplein met een boulevard langs het water in het hart van Steendam, tegenover het nieuwe pand van restaurant en dorps huis Kaap Steendam.

Het dorpsplein is een aanwinst voor het dorp. Het is een visitekaartje voor Steendam, onder meer dankzij

de zitelementen die zijn ontworpen door een kunstenaarscollectief uit het nabijgelegen Hellum. In het ontwerp van het plein zijn de golven van het Schildmeer op speelse wijze verwerkt. Het plein biedt de mogelijkheid om activiteiten en evenementen te organiseren waarvoor mensen van buitenaf naar Steendam komen. Daarmee draagt het bij aan de omzet van lokale ondernemers.

Totale kosten: € 60.850,00
LEADER gemeenten: € 12.170,00
LEADER provincie: € 12.170,00

Locatie:
Steendam

Feestverlichting brengt sfeer in Vlagtwedde

Het centrum van Vlagtwedde is in 2023 verkozen tot beste winkelgebied van de provincie Groningen. Dat stemt de ondernemers in het Westerwoldse dorp trots en dat dragen ze graag uit. Het brede winkelaanbod draagt bij aan de centrumfunctie van Vlagtwedde in de regio. Mensen komen uit de wijde omtrek naar het dorp om er inkopen te doen. Daarin blijven de Vlagtwedder ondernemers investeren. Het centrum moet een prettige omgeving zijn om lekker te winkelen, elkaar te ontmoeten en om te verblijven. Een sfeervolle ambiance versterkt de binding van mensen met het dorpscentrum.

Voor nog meer sfeer en gezelligheid tijdens de feestdagen wil de winkeliersgroep van Ondernemersvereniging Vlagtwedde investeren in feestverlichting met als thema 'Hart van Westerwolde'. De feestverlichting bestaat uit 36 armaturen met duurzame led-verlichting met een laag energieverbruik. De verlichting draagt dankzij het kleurrijke licht niet alleen bij aan de feestelijke entourage, het vergroot ook de veiligheid op straat.

Totale kosten: € 27.830,00
LEADER gemeenten: € 5.566,00
LEADER provincie: € 5.566,00

Locatie:
Vlagtwedde

Interview VV Wedde brengt verbinding en sfeer in het dorp

In de loop der tijd verloor Wedde diverse voorzieningen. Zo sloot de supermarkt in het dorp met zo'n 1250 inwoners al jaren geleden de deuren. Verdwijnen van voorzieningen gaat ten koste van de sociale samenhang in zo'n dorp. "Daarom wil VV Wedde meer zijn dan alleen een voetbalvereniging", zegt voorzitter Henk Huls. "Wij houden diverse activiteiten voor iedereen, ook wie geen lid van de club is."

Ben Becker en Henk Huls
Voetbalvereniging Wedde

Het markante groen-zwart is al bijna driekwart eeuw een begrip in het regionale zondagvoetbal. Kinderen, jongeren en volwassenen beoefenen hun sport met wisselend succes. Want clubs als VV Wedde zijn afhankelijk van talent uit eigen dorp. Dat talent ontwikkelde zich jarenlang binnen een jeugdafdeling in samenwerking met ASVB uit Blijham. Die samenwerking stopte vijf jaar geleden, waarna VV Wedde energie stak in de oprichting van een nieuwe, eigen jeugdafdeling. Inmiddels spelen er weer twee jeugdteams. "De jeugd staat bij ons voorop, daar ligt de toekomst", zegt Huls.

VV Wedde telt verder drie herenelftallen en een damesteam. "Het damesvoetbal zit in de lift en daar zijn we ontzettend blij mee. Want de dames brengen veel sfeer", zegt bestuurslid Ben Becker. Over sfeer gesproken, wat kenmerkt VV Wedde als club? Huls: "Gezelligheid en veel ruimte voor omliggende activiteiten. Onze activiteitencommissie is erg actief en organiseert jaarlijks van alles. Of het nou een familiedag is of een pubquiz, de animo is altijd groot, van mensen uit Wedde en omgeving, lid of geen lid. We werken ook volop samen met andere verenigingen zoals schuttersvereniging De Burchtschutters en de jaarlijkse zeskamp tijdens de Lichtweek."

Voor een vereniging van bescheiden formaat als Wedde is het zaak om de kosten goed in de gaten

te houden, onder meer om het lidmaatschap betaalbaar te houden voor alle leden. Een verouderd clubhuis met kantine en kleedkamers en sterk gestegen energiekosten begonnen een onhoudbare bedreiging voor het voortbestaan van de club te vormen. "Complete nieuwbouw bleek niet haalbaar", vertelt Becker. "Samen met ondernemers uit de regio maakten we daarom een renovatieplan voor een toekomstbestendig clubhuis. Onze vrijwilligers gaan tijdens de bouw bergen werk verzetten. Zonder LEADER-bijdrage was de renovatie op deze manier niet mogelijk geweest, we kunnen het nu in één keer goed aanpakken."

De accommodatie wordt energieluw. De kantine en de kleedkamers worden grondig aangepakt, onder meer met isolatie van dak, wanden en ramen. Voor verder terugdringen van energieverbruik komen er zonnepanelen, infraroodverwarming en een warmtepompboiler. "Volledig van het gas af lukt helaas nog niet vanwege de piek in de vraag naar warm water tijdens het douchen", vertelt Becker. Wel doet de club nog iets extra's aan verduurzaming: er wordt op het sportpark een groenstrook aangelegd met onder meer bessenstruiken om de biodiversiteit op het sportpark te vergroten. Daar werkt de club al langer aan. Huls: "Van oude reclameborden maken we nestkastjes, daarvan hangen er hier al heel wat."

Toekomstbestendig clubgebouw voor voetbalvereniging Wedde

De energiekosten rezen de pan uit voor voetbalvereniging Wedde. De club in het kenmerkende groen-zwart heeft bovendien te maken met een sterk verouderd clubgebouw. De voetbalvereniging maakt sportpark Jonne Hindriks energiezuinig en toekomstbestendig om ook in de toekomst voetbal voor iedereen van jong tot oud te kunnen blijven bieden. Daarnaast kunnen dan ook de burens van de Schuttersvereniging, de organisatie van de jaarlijkse zeskamp en de plaatselijke basisschool gebruik blijven maken van het complex voor hun sportieve activiteiten.

Het clubgebouw wordt voorzien van kunststof kozijnen met isolatieglas en een glazen pui. Zo kunnen toeschouwers er ook van het voetballen genieten als het buiten slecht weer is. Het gebouw wordt grondig geïsoleerd en er komen duurzame energievoorzieningen zoals zonnepanelen, infraroodverwarming en een warmtepompboiler. Verder wordt regenwater opgevangen voor gebruik als toilet-spoelwater. De groenstrook tussen de velden wordt voorzien van bloemen, struiken en een insectenhotel om de biodiversiteit te stimuleren.

'vele activiteiten voor
iedereen, lid of geen lid
van de voetbalvereniging'

Totale kosten: € 299.878,00
LEADER gemeenten: € 59.624,00
LEADER provincie: € 29.812,00
LEADER EU: € 29.812,00

Locatie:

Wedde

verduurzaming tennispark Muntendam

Tennisvereniging Muntendam is een bloeiende sportclub met zo'n 170 leden. Zij spelen recreatief, in competitieverband en er zijn toernooien. De verlichting van de vijf tennisbanen en de verwarming van het clubgebouw zaden tennisvereniging Muntendam op met een energierekening van zo'n tienduizend euro per jaar. De verlichting is verouderd en verbruikt veel stroom. De verwarming van kantine en kleedkamers gebeurt nog altijd op gas. Om de kosten te drukken en om de duurzaamheid te verbeteren, treft de tennisvereniging energiebesparende maatregelen.

Zo worden zowel de tennisbanen als het clubhuis voorzien van

ledverlichting. De verlichting in het clubgebouw wordt bovendien voorzien van bewegingsmelders. De douches in de kleedruimtes worden voorzien van energiezuinige bediening. Verschillende oude apparaten worden vervangen door nieuwe, energiezuinige machines. De verwarming van het clubhuis gebeurt voortaan met luchtverwarming door airco's en de verwarming van de kleedruimtes met elektrische radiatoren. Ook wordt het clubhuis voorzien van zonnepanelen.

Totale kosten: € 29.000,00

LEADER gemeenten: € 5.800,00

LEADER provincie: € 5.800,00

Locatie:

Muntendam

Promotie- en onderhoudsmateriaal stichting wandelen in westerwolde

De vrijwilligers van stichting Wandelen in Westerwolde krijgen het steeds drukker met onderhoud van de wandelpaden. De mate van onderhoud door de eigenlijke terreinbeheerders neemt af, waardoor de vrijwilligers er meer voor moeten doen om de veertig wandelroutes die de stichting heeft uitgezet begaanbaar en aantrekkelijk te houden. Daarvoor hebben de vrijwilligers meer en betere gereedschappen nodig, zoals maaimachines. Ook zijn er materialen zoals paaltjes en bordjes nodig voor het plaatsen en onderhouden van startpunt- en routemarkeringen.

Wandelen in Westerwolde promoot de regio als aantrekkelijke

wandelomgeving. Dit stimuleert toerisme en recreatie. Ook promoot de stichting het wandelen in eigen regio onder Westerwolders met promotiemateriaal en herkenbare routemarkeringen. Wandelen is gezond en draagt bij aan bewustwording van de waarde van natuur en landschap. Deze promotie gebeurt onder meer tijdens evenementen zoals het Westerwolde Wandelweekend. Voor deze promotie heeft de stichting professionele materialen nodig, zoals gedrukte folders en flyers.

Totale kosten: € 14.667,00

LEADER gemeenten: € 2.933,50

LEADER provincie: € 2.933,50

Locatie:

Westerwolde

Burgerinitiatief overname sportcomplex en zwembad MFC De Hardenberg Finsterwolde

De Oldambtster gemeenteraad besloot in 2022 sportcomplex en zwembad De Hardenberg in Finsterwolde te sluiten. Na eerder verlies van dorpshuizen vonden inwoners van Finsterwolde en omliggende dorpen dit besluit 'rampzalig' voor de leefbaarheid. Ze kwamen massaal in opstand. Vierduizend handtekeningen vormden de basis voor een burgerinitiatief: overname van het sportcomplex, sportcafé en zwembad door burgerinitiatief stichting MFC De Hardenberg.

Inzameling van geld bij inwoners, bedrijven en verenigingen leverde vele tienduizenden euro's op. Tachtig vrijwilligers meldde

zich aan voor de exploitatie, beheer en onderhoud. Behoud van De Hardenberg stimuleert sport, bewegen, gezondheid en saamhorigheid in de omgeving. Het bestuur is trots op de vastberadenheid en continu meebewegen bij vele tegenslagen en demotiverende uitkomsten, wat uiteindelijk leidde tot de zo hartgrondig gewenste overname. Hoe bijzonder dit was, bleek wel toen ze er zelfs landelijk het nieuws mee haalden. Nu de overname een feit is, is het tijd om de boel te moderniseren, verduurzamen en toekomstbestendig te maken.

Totale kosten: € 75.521,00

LEADER gemeenten: € 12.500,00

LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Finsterwolde

Interview

Deel van sortering van Hongarije terug naar Winschoten dankzij sorteerinstallatie

Vanwege gewijzigde regelgeving betreffende personeelsinzet zag boomkwekerij Jan H. Kloosterhuis & Zoon BV in Winschoten zich ruim twintig jaar geleden genoodzaakt om de sortering van jonge aanwas te verplaatsen naar Hongarije. Met alle nadelen van dien. Met de aanschaf van een sorteerinstallatie haalt het bedrijf een belangrijk deel van de sortering terug naar Winschoten. Dit tot tevredenheid van eigenaar Erik Kloosterhuis.

Erik Kloosterhuis
Eigenaar Boomkwekerij

Kloosterhuis kweekt op zo'n honderd hectare grond een breed scala aan bomen en struiken. Specialisaties zijn fruit onderstam en struiken, rozen onderstam en bos- en haagplantsoen. Het Winschoter bedrijf kweekt voor onder meer fruittelers, laanboomtelers en bosbouwers in binnen- en buitenland. "Het grootste deel van onze planten is bestemd voor export, met name naar Duitsland, Engeland, Ierland en Frankrijk", vertelt Kloosterhuis. "Voor de export naar het Verenigd Koninkrijk moeten de planten gegarandeerd vrij zijn van aardappelmoëheid. Om de grond optimaal te houden wisselen wij onze bomenkweek met 93 hectare lelie- en graanteelt."

De sortering is seizoensarbeid, die plaatsvindt tussen oogst- en plantseizoen. Van oktober tot ongeveer begin mei verwerkt en sorteert het bedrijf de jaarlijkse oogst van zo'n zestien tot zeventien miljoen jonge bomen en struiken. De jonge bomen en struiken moeten in het voorjaar klaarliggen voor nieuwe aanplant.

Door gewijzigde regelgeving over personeelsinzet, kon Kloosterhuis in Nederland niet meer aan de benodigde arbeidskrachten - veelal uit Oost-Europa - komen. "Uit pure noodzaak zochten we naar een oplossing voor ons probleem in het buitenland. Dit vonden we in Hongarije. In eerste instantie besteedden we dit uit aan een Hongaars staatsbedrijf, kort daarna hebben we in dat land zelf een sorteerloods gebouwd. Deze handmatige sortering blijven we wel

gebruiken, want onze nieuwe sorteerinrichting is helaas niet geschikt voor alle soorten planten", vertelt Kloosterhuis. "Bovendien leveren we aan Hongaarse hoveniersbedrijven, tuincentra en een groothandel voor Hongarije, Bulgarije, Roemenië en Servië." De boomkweker is blij dat een behoorlijk deel van de sortering weer plaatsvindt in Winschoten. "Je kunt je voorstellen dat het heen en weer brengen naar Hongarije van de planten niet erg duurzaam is. Met steun van de LEADER-bijdrage kunnen we nu in Winschoten veel planten machinaal sorteren en zo een belangrijk deel van de sortering terughalen uit Hongarije. Daarmee besparen we aanzienlijk op transportkosten en emissies. Ook zijn de bewaarcondities in onze loods beter dan in een trailer. Verder hebben we op deze manier meer controle over het sorteerproces."

De nieuwe sorteerinrichting is in november geïnstalleerd en draait deze winter op proef. De machine kan zo'n 75.000 tot 80.000 planten per dag sorteren. Hiervoor zijn slechts drie tot vier arbeidskrachten nodig. Voor hen is het werk aanzienlijk ergonomischer dan handmatige sortering. "De sorteerinrichting is een bestaande machine die is ontwikkeld voor de sortering van fruitbomen. Deze hebben wij laten aanpassen voor onze planten", vertelt Kloosterhuis. "Er zitten nog wel wat kinderziekten in, maar die gaan we zeker oplossen. De vooruitzichten zijn positief, volgende winter draait onze sorteerinrichting volop."

Sorteerinrichting boomkwekerij Jan H. Kloosterhuis en zoon BV

Jan H. Kloosterhuis en zoon BV teelt sinds 1928 groenten, groentezaden, rozenonderstammen en klein fruit in Winschoten. Sinds het bedrijf zich in 1967 aan het Zuiderveen in diezelfde plaats vestigde, kwam daar bos- en haagplantsoen bij. In 2001 opende het bedrijf een vestiging in Hongarije met een sorteerafdeling. De in Winschoten geteelde planten worden per koelvrachtwagen naar Hongarije vervoerd, waar ze worden gesorteerd en geënt. Vervolgens worden ze met een soortgelijke vrachtwagen teruggebracht naar Winschoten. De extra transportbewegingen kosten veel geld en tijd, brengen veel uitstoot met zich mee en gaan ten koste van

de flexibiliteit in levering. Daarom wil Kloosterhuis in Winschoten een extra sorteerinstallatie plaatsen.

Werkgelegenheid die ruim twintig jaar geleden naar Oost-Europa ging, keert terug in eigen regio. Dankzij de innovatieve techniek verbetert de concurrentiepositie, zet de onderneming een belangrijke stap als het gaat om duurzaamheid en verwacht het bedrijf groei van de omzet en werkgelegenheid.

Totale kosten: € 184.350,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

'Met het terughalen van de sortering besparen we aanzienlijk op transportkosten en emissies'

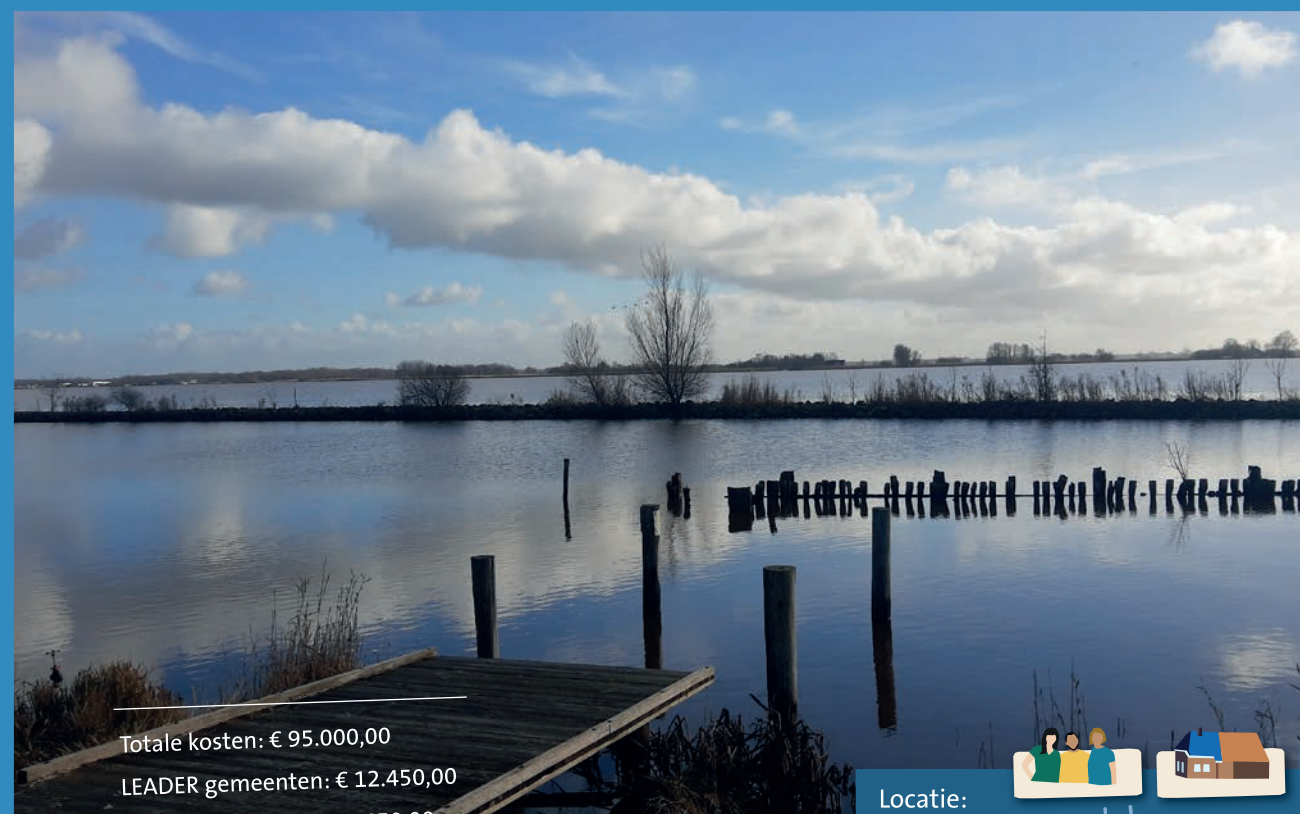
Locatie:
Winschoten

't Roege Pad, vier wandelroutes door en om 't Roegwold

't Roege Pad bestaat uit vier wandelingen over middellange afstanden door en om het prachtige, gevarieerde natuurgebied 't Roegwold. Daar komen oude en nieuwe natuur samen in rietmoerassen, veenplassen, bossen en graslanden vol kruiden. De vier routes van elk ongeveer twintig kilometer - Slochteren, Dannemeer, Woudbloem en Schildmeer - sluiten op elkaar aan, waardoor wandelaars deze kunnen combineren. Ontdek Midden-Groningen werkte bij de ontwikkeling van deze wandelroutes nauw samen met Staatsbosbeheer.

De aanleg van 't Roege Pad bestaat uit de routebeschrijving in een papieren folder, online en in een app. Ook is er fysieke bewegwijzering in de vorm van zo'n tachtig schildjes op paaltjes. Onderweg komen de wandelaars

langs vier kunstwerken waarop de wandelaars kunnen zitten. Het zijn vogelluisterbanken die uitnodigen om de vogels van het gebied te observeren. Ook zijn er onderweg acht panelen of kunstwerken met informatie over het gebied, de natuur, de historie en de flora en fauna van het gebied.

Totale kosten: € 95.000,00
LEADER gemeenten: € 12.450,00
LEADER provincie: € 12.450,00

Locatie:

't Roegwold

verbetering biodiversiteit en nieuwe natuurklas bij Beertsterplas

Totale kosten: € 88.995
LEADER gemeenten: € 9.250
LEADER provincie: € 9.250

De Beertsterplas is van oorsprong een zandgat, ontstaan bij de aanleg van autosnelweg A7. Rondom de plas, die onder meer wordt gebruikt als hengel- en duikwater, zijn oevers met riet, natte stukken met struikgewas, een heideterrein en met bos bedekte zandgronden te vinden. De plas kan wel een opknopbeurt gebruiken.

De plas wordt voor uiteenlopende doelen ingericht, onder meer als wandelbos met natuurlijke wandelpaden, recreatiestrand met zwemgelegenheid, toegankelijke visplekken en gezonde natuur met rustzones. De nieuwe inrichting moet de biodiversiteit verbeteren en onderhoud door

vrijwilligers van Stichting Beheer Beertsterplas mogelijk maken. Ook komt er een natuurklas, een breed natuureducatiegebied voor basisschoolleerlingen en peuters. Er zijn lessen biologie, landschap, ecologie en geologie. Hieraan dragen diverse organisaties bij, zoals IVN Westerwolde-Oldambt, Landschapsbeheer Groningen, Schaapskudde Oldambt en de Gemeente Oldambt. Ook krijgen leerlingen van groep 3 tot en met 8 hun eigen stuk Beertsterplas om te onderhouden.

Locatie: Beerta

Padelbanen voor tennisvereniging STB Stadskanaal

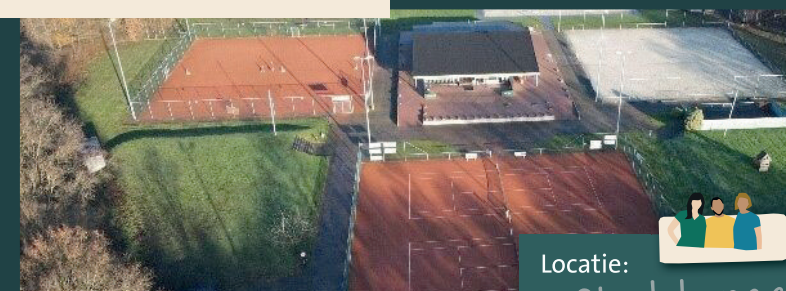

Tennisvereniging STB Stadskanaal kijkt verder dan het tenniscourt. De tennissers realiseren enkele jaren geleden al samen met de plaatselijke handbal- en volleybalvereniging het Beachpark Stadskanaal. Nu wil de club de vleugels uitslaan met de aanleg van drie padelbanen. Zo wil de club een gezonde leefstijl breed stimuleren en bijdragen aan sociale samenhang en een rijk verenigingsleven in Stadskanaal en omgeving.

Padel is een sport die sterk in opkomst is. Het is snel te leren en te spelen en de drempel om te beginnen is laag. Verschillende tennisverenigingen in de regio breidden al uit met

padelvoorzieningen en daar stegen ledenaantallen met vele tientallen procenten, soms verdubbelt het ledenaantal zelfs. STB telt nu 200 leden en verwacht een vergelijkbare groei van het ledenaantal te realiseren met de introductie van padel. Dit draagt bovendien bij aan de aantrekkelijkheid van Stadskanaal als woonplaats voor jonge mensen.

Totale kosten: € 325.902,45
LEADER gemeenten: € 31.249
LEADER provincie: € 31.249
LEADER EU: € 62.499

Locatie:

Stadskanaal

Interview

Alle kinderen kunnen altijd spelen op het groene plein van CBS de verbinding in Musselkanaal

In het deel van Musselkanaal tussen Ceresdorp en het centrum is geen enkele openbare speelvoorziening voor kinderen. De enige speelplaats is het plein van christelijke basisschool de Verbinding. Maar dat is buiten schooltijd hermetisch afgesloten. Daarin komt nu verandering. Dankzij LEADER-geld wordt het plein van CBS de Verbinding een groen speel- en ontmoetingsplein voor de hele buurt, zonder hekwerk. Zo kunnen alle kinderen uit de buurt er straks altijd spelen in een fijne, groene omgeving.

Lina Wubs en Ben Sassen
CBS de Verbinding Musselkanaal

“Er zijn de laatste jaren veel jonge gezinnen komen wonen in deze buurt”, vertelt directeur en juf Lina Wubs. “In dit behoorlijk langgerekte deel van Musselkanaal is echter geen speelvoorziening voor de kinderen. Zij moeten op eigen erf spelen of op de stoep langs de toch vrij drukke straten.” Spelen op het huidige schoolplein van de Verbinding is ook geen optie: “De inrichting van het schoolplein is niet geschikt voor spelen zonder toezicht. Daarom sluiten wij het hoge hek na schooltijd af.”

Op de Verbinding ontstond het idee om het plein opnieuw in te richten zodat alle kinderen er altijd kunnen spelen. De school legde het plan voor aan kinderen en hun ouders, gezinnen uit de buurt en andere buurtbewoners. Ook werden zij allemaal gevraagd om mee te denken over de inrichting van het speel- en ontmoetingsplein. “Want naast een plek om te spelen, wordt het ook een plaats waar ouders en andere buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten”, zegt Wubs.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat vele ouders bereid waren om de handen uit de mouwen te steken, onder meer bij de voorbereidende werkzaamheden. De inrichting en aanleg van het plein gebeurt door de professionals van Boerplay. Zij zorgen ervoor dat de inrichting voldoet aan alle veiligheidseisen die er

gelden voor kinderspeelplaatsen. Zo krijgt het plein een certificering.

Het speel- en ontmoetingsplein moest een groen en duurzaam karakter krijgen. Zo komt er aan de achterzijde van de school een pad door het groen met een wilgentunnel, buitenklas en pluktuin. De buitenklas kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld natuurlessen. En de kinderen mogen de vruchten die groeien in de pluktuin plukken om op te eten. Verder komen er onder de klim- en schommeltoestellen houtsnippers in plaats van rubber tegels. Het voetbalplein wordt omheind met houten palen. Meester Ben Sassen legt uit dat het plein zo wordt ingericht dat verschillende types kinderen er hun ei kwijt kunnen: “Wij onderscheiden voor het gemak vier groepen spelende kinderen: bouwers, schouwers, rauwers en douwers. Of wel kinderen die creatief dingen maken, die wat meer beschouwend zijn, die hun energie kwijt moeten en die graag samen spelen. Voor al deze kinderen biedt het plein uitdagingen.” Hij legt uit dat dit project past bij de missie en visie van de school die ook tot uitdrukking komt in de naam: “Onderlinge verbinding, in dit geval met onze omgeving. Zonder oordeel of aanzien des persoons geven, ontvangen en naar elkaar omkijken. Vertrouwen, verwondering en verbinding, daar staan wij voor.”

Speel- en ontmoetingsplein basisschool De verbinding Musselkanaal

Het schoolplein van christelijke basisschool De Verbinding in Musselkanaal wordt een speel- en ontmoetingsplek voor alle kinderen. Zowel eigen leerlingen als kinderen uit de omgeving kunnen er tijdens en na schooltijd terecht om veilig te spelen, sporten, bewegen, ontmoeten en verblijven. Het wordt een ‘groen’ plein met onder meer speelbosjes en struingroen met verstoppiekjes tussen de struiken.

De realisatie van het speel- en ontmoetingsplein is een initiatief van de school, de ouders en de buurt. Zij staken de koppen bij elkaar omdat er in de buurt van de

school geen ontmoetingsplekken voor kinderen zijn. Ook is er nauwelijks speelgroen. Zij vormden een werkgroep die samen met de kinderen een plan voor het groene speel- en ontmoetingsplein opstelde. Bij het ontwerp van het plan zijn de kinderen uitdrukkelijk betrokken omdat zij tenslotte de gebruikers worden. Bij de inrichting van het plein is rekening gehouden met de verschillende leeftijden, wensen en karakters van de kinderen.

‘Naast een plek om te spelen, wordt het ook een plek waar ouders en andere buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten’

Totale kosten: € 68.000,00
LEADER gemeenten: € 20.000,00
LEADER provincie: € 10.000,00

Locatie:

Musselkanaal

Thuis van kunst genieten in Midden-Groningen

Stichting Artos Kunstuitleen in Slochteren verliest haar onderkomen in de voormalige Rabobank. De kunstuitleen die wordt gerund door vrijwilligers, verhuist daarom naar de gymzaal van de voormalige GH Drese mavo. Het pand wordt voor dit doel omgebouwd tot artotheek en expositieruimte. Het pand is door de huidige eigenaren met veel liefde duurzaam verbouwd en volledig van het gas af.

De stichting ziet de verhuizing ook als startpunt van verdere professionalisering. Want Artos Kunstuitleen wil kunst dichterbij meer inwoners van Midden-Groningen en omgeving brengen.

Immers, kunst en culturele activiteiten verbreden de kijk op de wereld, laten je kennis maken met nieuwe invalshoeken en andere, soms verrassende manieren van denken. De stichting, die een groot deel van de gevarieerde kunstcollectie van de gemeente Midden-Groningen beheert, wil daarvoor onder meer tentoonstellingen en lezingen gaan houden. Ook wil Artos pilotprojecten met onderwijs en ouderenorganisaties op touw zetten, onder meer lezingen, cursussen en project Kunst aan de Muur in Midden-Groninger seniorencentra.

ARTOS
Stichting Artos Slochteren

Totale kosten: € 41.845,00
LEADER gemeenten: € 8.369,00
LEADER provincie: € 8.369,00

Locatie:
Slochteren

Restauratie viskenij en poort in Oostwold

Totale kosten: € 68.000,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

In een tijd dat vriezers nog niet bestonden wilde de gegoede burgerij toch beschikken over verse vis. Daarom lag er een viskenij in de vorm van een zichtkanaal langs de oprijlaan van boerderij Huningaheerd in Oostwold. Hier lieten vissers hun vangst zwemmen totdat die geconsumeerd werd. De Oostwolder viskenij - een typisch Gronings fenomeen - is heel bijzonder, want van de honderden viskenijen die er ooit in de provincie Groningen te vinden waren, zijn er slechts twee bewaard gebleven.

Vereniging Dorpsbelangen Oostwold brengt deze onbeduidende waterpartij

weer in beeld als een historisch landschapselement met een bijzonder verhaal. Dit gebeurt op de plek waar vroeger een steenhuis stond van de roemruchte familie Huninga, naamgevers van zowel het steenhuis als de boerderij. Om het geheel af te maken, wordt ook de stijlvolle poort van handgemaakt stalen hekwerk gerestaureerd en teruggeplaatst op de oorspronkelijke plaats: naast de viskenij.

Locatie:
Oostwold

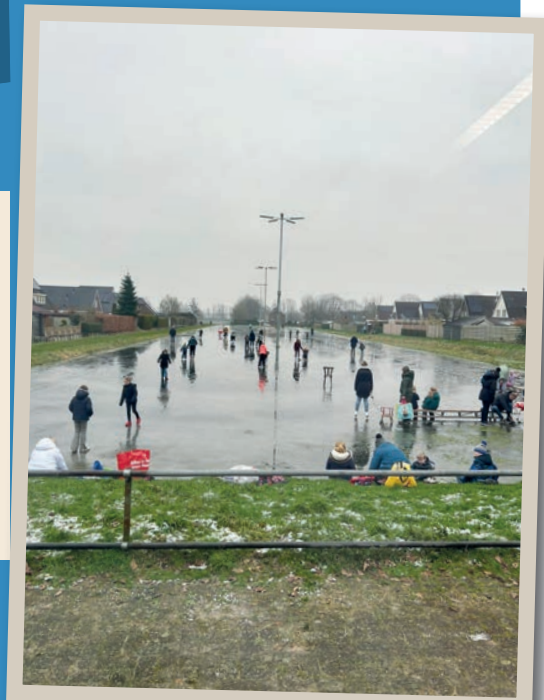
Nieuwe ledverlichting voor ijsbaan Noordbroek

IJsvereniging Noordbroek zorgt ervoor dat de ijsbaan in het dorp elk jaar klaar is zodat de inwoners van het dorp kunnen schaatsen als er natuurijs is. Het is een echte dorpsvereniging waar de kosten van een abonnement laag zijn zodat schaatsen op natuurijs voor iedereen bereikbaar is. De ijsvereniging draait op de inkomsten van deze abonnementen, sponsoring door bedrijven en als er geschaatst kan worden de verkoop van koek en zopie. De laatste jaren is er weinig natuurijs, waardoor de inkomsten van de vereniging laag zijn.

In de winter van vorig jaar kon er één dag worden geschaatst. Op die

dag bleek dat de baanverlichting niet meer naar behoren werkte. Daardoor konden de leden van de club er 's avonds niet schaatsen. Het bestuur van de vereniging ging daarom aan de slag met het vervangen van de oude verlichting door energiezuinige ledverlichting. Hiermee bespaart de ijsvereniging ook nog eens op energiekosten.

Totale kosten: € 9299,40
LEADER gemeenten: € 1.859,88
LEADER provincie: € 1.859,88

Locatie:
Noordbroek

Interview

Disc Golf, een mix van golf en frisbee

Het is een mix van golf en frisbee. disc golf ontstond eind jaren zestig op Amerikaanse stranden onder surfers die graag met een frisbee gooiden maar die sport graag wat competitief wilden spelen. Het duurde even, maar meer dan een halve eeuw later wint deze sport ook in Europa meer en meer aan populariteit. Er zijn enkele courses in Groningen en Drenthe, maar Oost-Groningen ontbrak nog. Daar komt verandering in dankzij de disc golfclub City Park Flyers en aanjager Martijn Knecht uit Stadskanaal.

Martijn Knecht
Disc golfclub City Park Flyers

Het begon ooit met gooien met paaltjes, bommen en prullenbakken als doelen. Al snel werden dit baskets en tegenwoordig bestaat een wedstrijd baan uit meerdere holes, net als bij golf met elk hun eigen uitdagingen zoals gooien om bosschages en over water. In de Verenigde Staten kent de sport inmiddels een Pro Tour met professionele wedstrijden waarbij behoorlijk wat te verdienen valt. In Europa is de sport nog aanzienlijk kleiner. Finland is Europees koploper en ook in Noorwegen, Zweden en Estland wordt de sport volop beoefend. Pas halverwege de jaren negentig werd in Nederland de eerste disc golfbaan geopend. Daarna duurde het nog tot de coronajaren totdat de sport in ons land een groeispurt doormaakte.

City Park Flyers is de club die in Noord-Nederland actief is zoals de naam al verradt begon de club in het Stadspark in Groningen en inmiddels spelen de leden hun wedstrijden ook op banen in Heerenveen, Hoogeveen, Beilen en Steenwijk. Het Pagedal in Stadskanaal krijgt de eerste disc golfcourse van Oost-Groningen. Dertien holes komen er, elk met een hole in de vorm van een stalen basket die is verankerd in de grond. Elke hole is voorzien twee tees, van waaraf de eerste worp plaatsvindt: eentje relatief dichtbij voor beginners en eentje op grotere afstand voor gevorderden. De baan is openbaar, alles wat je nodig hebt om te spelen is een disc.

Of - zoals de gevorderde spelers - vele discs. Want spelers als Martijn gaan de baan op met een rugzak of karretje met tientallen discs. "Zoals een golfer wisselt van club tijdens een hole, zo wisselen wij van disc", legt Martijn uit. "In grote lijnen zijn drie soorten. Je gooit af met de driver, vervolgens gebruik je de midrange en om te putten gebruik je een putter. Alle schijven hebben hun verschillende eigenschappen als het gaat om gewicht, stabiliteit, snelheid en zweeflijn."

Iedereen kan disc golf spelen. De baan in Stadskanaal wordt openbaar toegankelijk. Om de sport te promoten, geeft City Park Flyers discs voor starters weg. Daarnaast ziet Martijn het wel zitten om een discverhuur te openen in het Pagedal: "Mede dankzij de bijdrage van LEADER biedt de disc golf course een breed publiek de kans om deze sport te leren kennen en spelen." Deze nieuwe gratis sportvoorziening is in lijn is met het beleid van de gemeente Stadskanaal voor inclusief sporten en bewegen.

City Park Flyers doet er veel aan om de naamsbekendheid en populariteit van disc golf te vergroten. Zo verzorgt de club workshops, onder meer tijdens sportdagen op scholen. Martijn ziet een florissante toekomst voor disc golf: "Ik denk dat deze sport ooit olympisch wordt. disc golf past namelijk perfect in de olympische gedachte. De sfeer tijdens het spelen is altijd erg ontspannen. Wat disc golf zo leuk maakt? Het is toch heerlijk om met dingen te smijten!"

Realisatie permanente disc-golfcourse in Stadskanaal

Golfen met frisbees, dat is kort gezegd disc golf. Deze nieuwe sport, waarbij spelers de frisbee in zo weinig mogelijk worpen in de hole moeten werpen, groeit wereldwijd snel. Disc golf is een sport die geschikt is voor iedereen. De kosten zijn zeer laag en iedereen van jong tot oud, mobiel of minder mobiel, kan het spelen. Vereniging Citypark Flyers (CPF) legt een permanente disc golf course aan in het Pagedal in Stadskanaal waarop zowel recreatief als in competitieverband gespeeld kan worden. CPF wil hier wedstrijden houden en workshops of clinics geven om geïnteresseerden kennis te laten maken met disc golf.

CPF legt in samenwerking met Disc Golf Nederland een dertien holes baan aan rond recreatieplas de Pageplas. Deze baan is geschikt voor het houden van officiële wedstrijden. Ook is het mogelijk om de baan in de toekomst uit te breiden tot achttien holes. De baan krijgt een openbaar karakter, iedereen kan er gratis gebruik van maken.

Totale kosten: € 39.325,00
LEADER gemeenten: € 7.800,00
LEADER provincie: € 7.800,00

'wat disc golf zo leuk maakt?
Het is toch heerlijk om met
dingen te smijten?'

Locatie:

Stadskanaal

verduurzamen clubhuis voetbalvereniging Kwiek Hoogezand

Voetbalvereniging Kwiek in Hoogezand - één van de oudste voetbalverenigingen van de regio - gaat het verenigingsgebouw op sportpark De Kalkwijk energieluwer maken. De verouderde CV-ketel jaagt de club op kosten, die naar verwachting in de toekomst verder zouden stijgen.

Vanuit oogpunt van duurzaamheid en kostenbesparing heeft de club daarom besloten om het clubhuis met onder meer kantine en bestuurskamer volledig gasvrij te maken. Alleen de douches in de kleedkamers verbruiken in de toekomst nog gas. Bijkomend voordeel is dat het clubhuis nu veel sneller te verwarmen is, dit duurde voorheen tot wel twee uur.

De verduurzaming begint met isolatie van het pand. Het dak en een deel van de buitenmuren worden geïsoleerd. Ook worden er nieuwe geïsoleerde ramen geplaatst. De verblijfsruimtes worden zowel verwarmd als gekoeld door middel van een waterpomp met luchtverwarming. De werkzaamheden worden voor een aanzienlijk deel uitgevoerd door betrokken vrijwilligers van de club.

Totale kosten: € 73.920,00
LEADER gemeenten: € 7.500,00
LEADER provincie: € 7.500,00

Locatie:

Hoogezand

Energiezuinig en toekomstbestendig maken manege De Driesporen in onstwedde

Manege De Driesporen in Onstwedde maakt paardrijden en paardensport bereikbaar voor iedereen. Al veertig jaar gebeurt dit in de eigen manege, waar menners, ruiters en amazones allen op hun eigen niveau paardrijden. Er is zelfs een lesgroep voor mensen met een beperking. De Manege beschikt over een aantal manegepaarden en -pony's zodat iedereen er kan rijden. In tegenstelling tot vele andere maneges, draait De Driesporen volledig op vrijwilligers. De manege wil bijdragen aan het voorkomen van eenzaamheid en mensen helpen bij een nuttige dagbesteding.

Om toekomstbestendig te zijn, wordt het dak op een groot deel

van manege De Driesporen vervangen. Ook brengt de manege de energiekosten drastisch omlaag en worden de stallen aangepakt om te blijven voldoen aan de huidige normen van welzijn voor de dieren en paardensporters. De Driesporen ziet een extra kans in het aanbieden van overnachtingsplekken voor paarden van ruiters en menners die de langeafstandsroutes in de regio rijden.

Totale kosten: € 147.350,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Onstwedde

verduurzamen Museumboerderij Hermans Dijkstra Midwolda

De vele vrijwilligers, die onder meer zorgen voor voortreffelijk tuinonderhoud, noemen het 'hun boerderij'. En diverse prominenten - waaronder koningin Beatrix - waren er al te gast. Museumboerderij Hermans Dijkstra is één van de mooiste visitekaartjes van de provincie Groningen. De beeldbepalende Oldambtster boerderij uit 1858 met originele stijlkamers, talloze jugendstil-elementen en een historische slingeruin staat letterlijk én figuurlijk middenin Midwolda. De boerderij met restaurant en bed & breakfast Graanzicht achter de boerderij worden verpacht.

Voor behoud van dit pronkstuk op de lange termijn zijn investeringen in duurzaamheid en veiligheid noodzakelijk. De stichting wil daarom dubbele beglazing tussen restaurant en schuur, vloer- en plafondisolatie in het restaurant, een brandmeldinstallatie en duurzame dakkapellen op de verblijfsaccommodatie. Deze investeringen maken Museumboerderij Hermans Dijkstra toekomstbestendig. Ook wordt hiermee aanzienlijk bespaard op kosten, wat bijdraagt aan een gezonde exploitatie en behoud van arbeidsplaatsen op de lange termijn.

Totale kosten: € 72.983,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Midwolda

Interview

'De wereld ziet er anders uit vanaf het water'

Kanoën houdt mensen fit. In de kano kom je op plaatsen in de vrije natuur die je te voet of fiets niet bereikt. Het is bovendien een sport die je tot op hoge leeftijd kunt beoefenen. Het is wel zaak om de behendigheid te hebben om de kano te verlaten als die is omgeslagen. Kanovereniging De Futen in Kropswolde verzorgt daarom trainingen voor leden. De leden gaan bovendien vaak samen kanoën, 'thuis' op het Zuidlaardermeer of elders. "De wereld ziet er anders uit vanaf het water", zegt voorzitter Kees Ansing.

Kees Ansing
Voorzitter kanovereniging De Futen

Wie lid wil worden van de kanovereniging, volgt eerst een opstaptraining. Daar leer je in de boot zitten, peddels vastmaken en een beetje spelevaren. Na vijf lesavonden - verzorgd door leden - kunnen de meeste mensen na kantelen onder water het spatzeil lostrekken en de boot verlaten. Na de Fuut A opleiding kunnen nieuwe kanoërs tochten varen tot vijftien kilometer. Na zo'n twee jaar kunnen de meesten hun B-diploma halen, waarmee zij tochten tot ongeveer dertig kilometer kunnen maken. Wie daarmee voldoende ervaring heeft opgedaan, mag groot water op. "Wij stellen hoge eisen aan veiligheid. De vaarleider bepaalt of een lid mee mag", zegt Ansing.

De Futen doet niet aan wildwatervaren of wedstrijdsport, het is een recreatieve club die rustige tochten vaart. Verreweg de meeste van de ongeveer negentig leden zijn vijftig plus, de oudste zelfs 85. Op woensdagavond is er clubavond, dan kanoën de leden op het meer voor het clubhuis. "Vanaf het Zuidlaardermeer de zon zien ondergaan, dat is gewoon geweldig", vertelt Ansing enthousiast.

In het weekend maken de leden vaak elders tochten op meren, riviertjes of zelfs de Waddenzee. Ook maakt de club zich maatschappelijk nuttig, onder meer door jaarlijks deel te nemen aan de actie Zuidlaardermeer Schoon. Op en rond het water wordt dan alle rommel

opgeruimd. "In de kano kunnen wij op plaatsen komen waar je te voet of met een motorboot niet komt. Daar ruimen wij alle rommel op, soms wel vijf kliko's vol.

Pleisterplaats van De Futen is het clubhuis aan de Rietzoomvaart in Kropswolde. "Het clubhuis was veel te klein, er konden maximaal tien mensen zitten. Ook was het veertig jaar oude voormalige noodlokaal bijzonder oncomfortabel", vertelt Ansing. Daarom bouwt De Futen nu een nieuw clubhuis, een plek waar de leden allemaal even kunnen nazitten, binnen of op het dakterras met uitzicht over het Zuidlaardermeer. Het nieuwe clubhuis wordt voorzien van een eigen kleed- en doucheruimte en negen zeecontainers zodat de wachttijden voor opslag van kano's ook verleden tijd zijn. Onder meer dankzij zonnepanelen en grondige isolatie wordt het een Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG). Ansing: "We realiseren dit met allemaal vrijwilligers. Zo hebben we binnen de club een architect, aannemer en financieel deskundige die het voortouw nemen en veel vrijwilligers die meehelpen bij de uitvoering. Daarmee houden we de kosten zo laag mogelijk. Dankzij LEADER hoefden wij vanwege sterk gestegen bouwkosten geen concessies te doen aan ons plan. Wij bouwen nu het duurzame clubhuis met dakterras zoals wij dat voor ogen hadden."

verduurzaming kanovereniging De Futen in Kropswolde

Kanovereniging De Futen in Kropswolde bouwt een nieuwe, duurzame accommodatie. Gebouw Het Futennest verrijst aan de boorden van het Zuidlaardermeer. Bij dit clubgebouw vertrekken de kanoërs voor het maken van tochten. De club zet het nieuwe onderkomen bovendien in voor het geven van cursussen en trainingen voor het veilig beoefenen van de kanosport. Daarnaast gebruikt de vereniging het clubhuis als vergaderruimte en als ontmoetingsplek voor jong en oud.

De nieuwe accommodatie vervangt het gedateerde clubgebouw dat in de loop der tijd te klein werd. Ook werden de energielasten van het

oude gebouwtje te hoog. Er is te weinig stallingsruimte voor alle leden, waardoor er een wachtlijst ontstond. Het nieuwe, grotere pand biedt voldoende ruimte voor stalling van alle kano's en verdere groei van de vereniging. Het goed geïsoleerde gebouw met zonnepanelen krijgt een nieuwe plek boven het maaiveld zodat het ook bij hoog water droog blijft. Ook wordt het voorzien van een douche- en kleedruimte.

Totale kosten: € 187.000,00
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Kanosportterrein
Openbare
Kanosteiger

'vanaf het Zuidlaardermeer de zon zien ondergaan, dat is gewoon geweldig'

Locatie:

Kropswolde

Nieuw dorpshuis Kaap Steendam

Het dorpshuis in Steendam viel ten prooi aan de gevolgen van aardbevingsschade. Bovendien was het gebruik voor dorpsactiviteiten soms lastig omdat de ruimte gedeeld moest worden met restaurant De Kaap. Na een langdurig en complex traject is er nu een nieuw, aardbevingsbestendig pand gebouwd met het restaurant op de begane grond en het dorpshuis op de verdieping. Het dorpshuis is met een lift toegankelijk voor mindervaliden. Het gebouw beschikt over een podium voor onder meer voorstellingen en presentaties. Hiervoor is het voorzien van een installatie voor licht, geluid en multimedia.

De Kaap heeft als 'huiskamer van het dorp' een centrale plaats in het dorpsleven. Zo wordt het multifunctionele pand gebruikt als zorgsteunpunt voor onder meer huisarts en fysiotherapeut, kunst- & cultuurtrefpunt, toeristisch informatiepunt, oplaadpunt voor elektrische mobiliteit, gemeentelijk loket en debatcentrum. Ook is het trefpunt van dorpsverenigingen uit de regio. Het multifunctionele karakter van het pand draagt bij aan behoud van de dynamiek en energie in het dorp.

Totale kosten: € 187.000
LEADER gemeenten: € 12.500
LEADER provincie: € 12.500

Locatie:

Steendam

'Ook Fris op Straat', doucheruimte voor dak- en thuislozen bij Leger des Heils Winschoten

Totale kosten: € 50.447,80
LEADER gemeenten: € 10.000,00
LEADER provincie: € 10.000,00

Het Leger des Heils in Winschoten helpt dak- en thuislozen. Ze kunnen zich er inschrijven en het kerkgebouw gebruiken als postadres. Vrijwilligers luisteren naar hun schrijnende verhalen en helpen waar mogelijk, onder meer bij contacten met instanties. Wat nog ontbreekt is een mogelijkheid om zich op te frissen en te douchen. Die mogelijkheid is er ook niet elders in de gemeente Oldambt. Persoonlijke hygiëne is een basisbehoefte van mensen. Het verhoogt eigenwaarde, maakt sociale contacten mogelijk en verbetert de fysieke en psychische gezondheid. Daarom kwam het

Leger des Heils met het plan Ook Fris op Straat! Het Leger des Heils wil de doucheruimte realiseren in de ruimte die nu wordt gebruikt voor opslag van ingezamelde tweedehands kleding. Ook het fietsenhok wordt regelmatig gebruikt voor dit doel. Voor de opslag van alle kleding wordt de fietsenstalling verbouwd tot goede opslagruimte. Er moet een nieuwe fietsenstalling komen voor de rijwielen van de vrijwilligers.

Locatie:

Winschoten

verbetering sport en geluid in MFA De Meet Bellingwolde

Multifunctionele accommodatie De Meet is het kloppend hart van Bellingwolde, met onder meer dorpshuis, sporthal, feestzaal, restaurant en bibliotheek. Stichting Sportdorp Bellingwolde, waarin verschillende gebruikers van De Meet zijn verenigd, wil de gebruiksmogelijkheden verbeteren. De stichting die onder meer verschillende sportverenigingen, dorpsbelangen, stichting 5 mei comité, onderwijs en Partycentrum De Meet vertegenwoordigt, investeert daarom in sport- en communicatiemiddelen.

Om zowel gebruikers als bezoekers en toeschouwers tijdens activiteiten goed te kunnen informeren, is

een betere geluidsinstallatie in de sporthal, kleedruimtes, restaurant en toneelzaal nodig. Voor betere promotie van activiteiten gaat De Meet gebruikmaken van een digitaal informatiebord, die komt te staan bij de plaatselijke supermarkt. De sportclubs krijgen voor hun trainingen de beschikking over twee rijdende whiteboards. De gymnastiekvereniging krijgt een nieuwe airtrack (opblaasbare ondergrond) ter vervanging van de kapotte tumblingbaan. Ook worden er diverse kleinere sportattributen aangeschaft om de trainingsmogelijkheden te verbeteren.

Totale kosten: € 78.060,41
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Locatie:

Bellingwolde

Interview

Automatisering zorgt voor zekerheid en efficiëntie timmerwerkplaats

De productie van houten kozijnen in de timmerwerkplaats van bouwbedrijf Iden in Noordbroek vereist ambachtelijk vakmanschap. Het bedrijf is daarvoor afhankelijk van de knowhow van de enige gespecialiseerde medewerker. Is hij er niet, dan staat er geen vervanging paraat. "Dat maakt de productie kwetsbaar. Bovendien wilden we het werk ergonomischer en efficiënter maken. Met het oog op de toekomst investeren we in automatisering", vertelt Wim Iden, die het bedrijf samen met zijn vader Freerk runt.

Wim en Freerk Iden
Bouwbedrijf Iden Noordbroek

Freerk en Roelof Iden richtten hun bouwbedrijf in Noordbroek op in 1985. Het bedrijf groeide snel van vijf tot zo'n vijftien medewerkers. Als erkend leerbedrijf leidt Iden nieuwe allround bouwvakkers op, in samenwerking met de SSPB-vakopleiding in Sappemeer. "Wil je ook in de toekomst voldoende vakmensen houden, dan moet je daaraan als bouwbedrijf je bijdrage leveren", vindt Freerk Iden.

Bouwbedrijf Iden had een eigen werkplaats, waar het onder meer kozijnen, deuren en trappen voor eigen gebruik maakte. "We wilden niet afhankelijk zijn van anderen", vertelt de mede-oprichter. In 1996 hoorde Freerk van zijn accountant dat een timmerfabriek in Meedhuizen de deuren ging sluiten. "Onze eigen werkplaats was te klein en hier zagen wij een kans", vertelt hij. Iden nam de enige medewerker van Wijnja over - die er nog altijd werkt - evenals het klantenbestand en een deel van de machines. Om dit voort te zetten werd de voorraadloods van het bedrijf verbouwd tot timmerwerkplaats. "Het was voor ons een gouden greep. Dit is tot op de dag van vandaag zo'n vijftig procent van onze omzet", vertelt Freerk. "We produceren met name kozijnen voor collega's en onderdelen voor reparatie- en restauratiewerk door een onderhoudsschilder. Snelle levering is daarbij onze kracht."

Na het afronden van zijn bouwopleiding deed zoon Wim een tijdje ervaring op bij een groot bouwbedrijf. Inmiddels werkt hij in het aannemersbedrijf van zijn vader en is het de bedoeling dat hij het voortzet. Daarom moet het bedrijf klaar zijn voor de toekomst. De snelle levering door de timmerwerkplaats is niet alleen een kracht, maar ook een valkuil. Omdat de machine voor elk nieuw profiel opnieuw moet worden ingesteld, is de planning vaak chaotisch. Wim: "Toen wij de kans kregen om te investeren in een tweedehands CNC-bewerkingscentrum, grepen we die met twee handen aan. Handmatig instellen is voorbij, wat het werk ergonomischer maakt. Instellen gebeurt met een computer, waarmee we minder afhankelijk worden van onze vakman in de werkplaats. Bovendien kunnen we zo efficiënter en beter volgens planning werken. Toen we deze machine gingen bekijken, zagen we dat er ook een tweedehands automatische afkortzaag stond. Een behoorlijke extra investering waarover we wel even hebben getwijfeld. Dankzij de LEADER-bijdrage konden wij deze investering doen en zo ons productieproces voor de toekomst veilig stellen. Nu we deze een tijdje in gebruik hebben, kan ik alleen maar zeggen: dat hadden we veel eerder moeten doen."

Uitbreiding en automatisering van het bedrijfsproces van bouwbedrijf Iden Noordbroek

Bouwbedrijf Iden in Noordbroek blijft zich ontwikkelen. Zo breidde de specialist in nieuwbouw, verbouw en onderhoud de diensten uit met een timmerwerkplaats voor de productie van kozijnen, lijstwerken, ramen en deuren voor zowel eigen werken als externe verkoop aan aannemers, schildersbedrijven en particulieren in de regio. Inmiddels produceert de timmerwerkplaats voor meer dan tachtig procent voor de markt.

Gezien de vraag ziet bouwbedrijf Iden kansen voor verdere groei. Om de productiecapaciteit te verhogen en te automatiseren, investeert de timmerwerkplaats in een CNC-houtbewerkingsmachine

en computergestuurde afkortzaag. Ook wil het bedrijf de werkwijze verder verduurzamen om klaar te zijn voor de toekomst. Voorheen is er al al geïnvesteerd in zestig zonnepanelen en een elektrische bedrijfswagen. Nu komt daar een elektrische heftruck bij. Voor verdere energiebesparing komt er een houtvergasinstallatie om het pand te verwarmen met eigen houtafval en wordt het pand bij de verbouwing en uitbreiding geïsoleerd.

'Met een CNC-bewerkingscentrum en automatische afkortzaag in de timmerwerkplaats klaar voor de toekomst'

Totale kosten: € 408.621,00
LEADER EU: 62.499
LEADER gemeenten: € 31.249,50
LEADER provincie: € 31.249,50

Locatie:

Noordbroek

Voormalige Koekjesfabriek is nu Medisch Centrum wedde

In het beeldbepalende pand dat ooit werd gebouwd als chocoladefabriek en later gebruikt als koekjesfabriek - en in de volksmond nog altijd zo wordt genoemd - is nu Medisch Centrum Wedde gevestigd. Hiermee is het zorgaanbod in Wedde verbeterd en verbreed. Op de twee verdiepingen van de Koekjesfabriek worden in totaal vier koopappartementen gebouwd. Dankzij dit plan blijft het monumentale pand bewaard voor de toekomst.

De apotheekhoudende huisartsenpraktijk van dokter Wissekerke had een nieuw onderkomen nodig. Vanwege het steeds bredere dienstenpakket had de praktijk

meer spreekkamers nodig. Die ruimte werd gevonden in de Koekjesfabriek. Hier hebben de huisarts, alle assistenten en praktijkondersteuners en de apotheek voldoende ruimte om ervoor te zorgen dat inwoners van Wedde en omgeving ook in de toekomst goede zorg en medicatie dichtbij huis kunnen krijgen. Naast de huisartsenpraktijk zijn ook Buurtzorg en fysiotherapiepraktijk Buurtfysio er gevestigd. Dankzij uitstekende isolatie en gebruik van warmtepompen en zonnepanelen zijn het Medisch Centrum Wedde en de appartementen energielu.

Totale kosten: € 131.208,27
LEADER EU: € 26.241,65
LEADER gemeenten: € 13.120,83
LEADER provincie: € 13.120,83

Locatie:
Wedde

Nieuwe elektrische rolstoelbus zorgcentrum De Tjamme Beerta

Totale kosten: € 131.186,08
LEADER gemeenten: € 12.500,00
LEADER provincie: € 12.500,00

Bewoners van verpleegcentrum De Tjamme in Beerta en tien andere locaties van stichting Oosterlengte maken regelmatig uitstapjes met de eigen rolstoelbus. Ze bezoeken familie, gaan naar de dierentuin, even gezellig winkelen of gaan naar jeu-de-boules- of klaverjasmiddagen in de regio. Ze zijn even weg uit de dagelijkse sleur en beleven iets waarover ze kunnen vertellen tijdens de gezamenlijke koffieochtenden. Zo maakt de bus het leven van deze ouderen een stuk aangenamer.

Nu is de veertien jaar oude bus aan vervanging toe. De wens is een nieuwe, elektrische bus, die ook in de toekomst overal mag

rijden. Voor beschermde stalling van de bus wil De Tjamme een overkapping bouwen. Op het dak komen zonnepanelen voor het duurzaam en voordelig opladen van de bus. Dankzij vloerbevestiging voor rolstoelen hoeven de chauffeurs niet elke keer stoelen te verwijderen voor het vervoer van een rolstoel. Dat verlicht het werk.

Locatie:
Beerta

LTC De Kalkwijk met de tijd mee

Onder de noemer "LTC De Kalkwijk met de tijd mee" voorziet de Hoogezandster lawn tennis club haar zes buitenbanen van ledverlichting. De nieuwe verlichting wordt voorzien van bewegingssensoren zodat de verlichting op de banen automatisch uit gaat als er niemand meer speelt. Ook vervangt de tennisvereniging de verlichting langs het toegangspad vanaf de parkeerplaats door ledlampen met bewegingssensoren. Voor de energievoorziening van onder meer de verlichting worden de daken van de tennishal en kantine voorzien van zonnepanelen.

De aanleg en installatie van ledverlichting maakt deel uit

van een moderniserings- en verduurzamingslag die LTC De Kalkwijk maakt. Zo worden ook de tennishal met twee tapijtbanen en kleedkamers geïsoleerd en de technische installaties voor verwarming van ruimtes en water vervangen door duurzame alternatieven. Hiermee wil de ongeveer driehonderd leden tellende tennisclub besparen op de sterk gestegen energiekosten. Ook onderzoekt De Kalkwijk wat de mogelijkheden zijn om het complex geschikt te maken voor rolstoeltennis.

Totale kosten: € 39.912,00
LEADER gemeenten: € 7.500,00
LEADER provincie: € 7.500,00

Locatie:
Hoogezand

Interview

Nieuw Indoor Speelparadijs Camping wedderbergen voorziet in grote behoefte

“Helaas bestaan er in de regio weinig indoor-attracties, terwijl de vraag naar slechtweervoorzieningen de laatste jaren alleen maar toeneemt. Een goede reden voor Camping Wedderbergen om te investeren in een indoor speelparadijs, die bij het overdekte zwembad en de waterspeeltuin komt”, zegt Carine Fluttert van Camping Wedderbergen. De faciliteiten zijn niet alleen bestemd voor campinggasten, het recreatiebedrijf richt zich nadrukkelijk ook op dagrecreatie voor inwoners van de regio.

Camping Wedderbergen in Wedde neemt meer en meer een bijzondere positie in, in de regio. Het is op dit moment de enige grote ANWB 5 sterren camping van de provincie Groningen. Steeds meer campings en recreatiebedrijven worden opgekocht door investeringsmaatschappijen om plaats te maken voor bijvoorbeeld bungalowparken.

Camping Wedderbergen daarentegen is een familiebedrijf dat zich richt op de toekomst als familie-camping. Het recreatiebedrijf is al een kwart eeuw in handen van familie Fluttert. Vader Tonnie en dochter Carine runnen Wedderbergen. “We hebben nog altijd bestaansrecht maar zien dat recreanten de lat steeds hoger leggen. Daarin moeten wij mee, stilstand is immers achteruitgang. De investeringen doen de camping goed, gezien de hoeveelheid gasten die we jaarlijks verwelkomen en de daarbij behorende positieve reacties. We voelen ons met hart en ziel betrokken bij Camping Wedderbergen. Het is ontzettend hard werken, echt bloed, zweet en tranen, maar we doen het met een grote dosis liefde en passie”, zegt Carine. “We blijven in de camping investeren. De laatste tien jaar voeren we elk jaar wel een groot project uit. Eerst bouwden we ons overdekte zwembad, vervolgens een waterspeeltuin

en daaropvolgend de grote zandspeeltuin. Tegelijkertijd investeerden we fors in accommodaties, infrastructuur en horeca. Elk jaar wordt het hier beter en mooier, dat blijft gelukkig niet onopgemerkt in de recreatiebranche.”

Camping Wedderbergen telt 233 kampeerplaatsen en 51 chalets. “Deze aantallen willen we in de toekomst verder uitbreiden”, zegt Fluttert. Daarnaast zijn er nog ongeveer honderd vaste plaatsen te vinden. Deze plaatsen worden langzaam maar zeker gerevitaliseerd. Naast campinggasten zijn daggasten uit eigen regio een belangrijke doelgroep. “Ook zij zijn hier heel uitdrukkelijk welkom in ons overdekt zwembad, waterspeeltuin en binnenkort ook ons indoor speelparadijs, dat dit voorjaar wordt geopend”, zegt Fluttert. “Er is een groot tekort aan dagattracties in Oost-Groningen, dus wij voorzien hiermee zeker in een behoefte. Dagasten weten ons al langer goed te vinden. We merkten dat we aanliepen tegen een tekort aan capaciteit van onze bestaande voorzieningen. Uitbreiding van de faciliteiten was noodzakelijk om ook in de toekomst daggasten te kunnen blijven ontvangen. De bijdrage van LEADER is voor ons een heel belangrijke bijdrage om deze hoogst wenselijke uitbreiding te realiseren.”

Indoor speelparadijs op camping wedderbergen in wedde

Camping Wedderbergen in Wedde krijgt een uniek indoor speelparadijs. Bij deze all-weather speelvoorziening kunnen kinderen ook met slecht weer volop spelen. Het speelparadijs wordt verdeeld in verschillende zones voor kinderen van verschillende leeftijden, zodat alle kinderen van 2 tot en met 12 jaar er naar hartenlust kunnen spelen. Zo komt er een peuterzone met voornamelijk softplay-elementen Voor oudere kinderen komen er onder meer een touwparcours, klimvulkaan, klimmuren, powertower, legoblokkenzone, glijbanen, trampolines en interactieve spellen. Er komen maar liefst zeven glijbanen, variërend van een

peuter- en familiegljbaan tot drop-, spiral- en straightslides.

Dankzij dit indoor speelparadijs kan camping Wedderbergen het toenemend aantal campinggasten beter spreiden over de faciliteiten. Ook biedt dit meer mogelijkheden voor daggasten en bijvoorbeeld kinderfeestjes. Naast dit indoor speelparadijs zijn er op Camping Wedderbergen ook voorzieningen te vinden als een outdoor speelpark, overdekt zwembad, waterspeeltuin en restaurant.

Totale kosten: € 413.574,00
LEADER gemeenten: € 31.249,50
LEADER provincie: € 31.249,50
LEADER EU: € 62.499

‘Het is ontzettend hard werken, echt bloed, zweet en tranen, maar we doen het met een grote dosis liefde en passie’

Locatie:

Wedde

Colofon

Uitgave	LEADER Oost-Groningen
Tekst en redactie	Ten Have Tekst - www.tenhavetekst.nl
Vormgeving en opmaak	JantyDesign - www.jantydesign.nl
Foto's	De foto's komen van Huisman Media, Provincie Groningen, projectaanvragers en uit projectaanvragen en bijbehorende websites.
Druk	Provincie Groningen

LEADER OOST-GRONINGEN

POSTADRES

Postbus 610

9700 AP Groningen

WWW.LEADEROOSTGRONINGEN.NL

